PROSPERI F
COMMENT
IN SECUNDUM
DECRETA

DE IVDICIIS.

1 DECERNIMUS. Laici negocia Eccleſiæ tractare non poſſunt. Bald: vel non debent. Butr. & Cardin, vel magis perfectè ſecundùm Aretinum: Laicus non intromittat ſe negociis Eccleſiaſticis, nec ejus judicio, nec præcepto debent Judices Eccleſiaſtici juſtitiam miniſtrare. Hoc dicit: & ſunt tres partes. Secunda ibi, *ſed Epiſcopi*. Tertia ibi, *Hæc propter*.

Pro intelligentia hujus textus vide quod ſcripſi in cap. *Cùm contingit. n.29. de arbitr.*

DE IVDICIIS.

Cap. Cæterum.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus paratus coram Domino reſpondere, coram alio ſuper feudo conveniri non debet.*

2 *Feudi cauſam inter vaſallos cognoſcit ſolus Dominus quandiu poteſt, vel non negligit exhibere juſtitiam. & n.34.*

3 *Vaſallus coram Domino feudi conveniendus eſt.*

Declaratur primò ſive feudum proveniat ab Eccleſia, ſive à laico. n.5.

Declaratur ſecundò, ſi quæſtio feudalis ſit inter duos vaſallos conſitentes rem eſſe feudalem. num.11.

Secùs ſi quæſtio ſit ſuper dominio directo inter Dominum, & vaſallum negantem feudum. n.13.

Si fuerit, inſtit. de legat. ... ſecundùm Hoſt. *hic num.1.* ... Joan. Andr. ... Abb. *num.21.* & Bald. *num.6.* ... limitat, niſi negaverit per ignorantiam, vel errorem juris, vel facti, quia tunc ei parci... ita debet intelligi, quod ſolemniter no... Authen. *de tuen. & ſemiſſe, §. penult. in l.* ... *rei vendicat.* & in §. *Item mixta eſt actio* ... *Inſtit. de action.* & hoc egregiè dicit ... cap. *Vaſallus feudum. Si de feud. fuerit con-* ... Ubicumque enim de feudis ſit mentio ... tione feudi, intelligitur culpa, & convi... ciario ordine, ut in cap. *Quicumque advo-* ... *e pace tenend.* & cum hac limitatione con... Abb. *dicto num.21.* Aut inter Dominum, ... ſallum non eſt quæſtio ſuper jure, ſeu domi... directo feudi ſpectante ad dominum, quia ... lus non negat rem eſſe feudalem, ſed ſolum ... quæſtio ſuper dominio utili, vel alio jure ... tante ad vaſallum, ut quia inter Dominum, ... vaſallum controvertitur utrum feudum ſit ... volutum, & vaſallus debeat illud perdere, ... el retinere, ſeu habere; vel utrum debeat tri... butum, vel aliud ſimile. Et tunc ſi Dominus ha... bet Pares Curiæ, hujuſmodi quæſtio coram il... s agi, ac terminari debet, ut dicto cap. *Imperta-* ... *m,9. Præterea ſi inter duos, in ſecundo reſponſo, de* ... *prohibit. feud. alienat.* & de inveſtitura apud Pares ... Curiæ terminanda. Et de milite vaſallo, qui ... contumax eſt, cap.1. Et ita intelligas gloſſ. *hic* *verſ. Et nota ſuper hoc*, dum dicit in hoc caſu, in quo vertitur in dubium, an vaſallus debeat feudum habere, vel non, cauſam eſſe terminandam per alios vaſallos, ſcilicet per Pares Curiæ: nam ... ſalli ejuſdem Domini Pares Curiæ dicuntur, ... d. §. *Si inter duos*, & dicuntur Pares à paritate ... dorum, quia debent habere conſimilia feu... a, ſecundùm Innoc. *hic num.3. in fin.* Hoſt. *nu.10.* Abb. *num.14. verſ. Qui autem dicantur Pares.* Et hic firmat idem Innoc. *n.1.* dicens: (Si quæ... feudi inter Dominum vertitur, & vaſallum ... fitentem rem, ad quam agitur, eſſe feudalem, ... et ut de ea reddat tributum, vel aliud ſimi... ... ram Paribus Curiæ agitur.) Et cum eo con... ... nt Hoſt: *n.3. verſ. Sed & Dominus noſter ſcri-* ... Jo: Andr. *n.3. verſ. Scripſit autem*, Bellam. ... *3. ad fin. verſ. Circa quintum*, ubi etiam ... uitur quomodo Pares Curiæ ſint eligen... Hoſt: *n.9. verſ. Sed quos intelligimus Pares*, ... *mma titulo de feud. §. finali, verſ. Pares*, de ... in d. l. *Imperialem, §. Præterea ſi inter duos*, ... *Pares Curiæ*, & Abb. *hic num.14.* Si ve... ius feudi Pares Curiæ non habeat, eli... bitri ad ſimilitudinem Judicis ſuſpe... *in ſpeciali, de appellat.* cap. *Si Clericus ad-* ... *quæſt.1.* ſecundùm Innoc. *hic num.3* ... *us autem, & vaſallus*, quod ... *num.9.* & Joan: Andr. ... minus eſt actor; ſecùs ſi vaſal... ... am Ordinario Domini, ... ſed gloſſ. præallegatur. ... *terea inter duos* ... io rei in ... *ſæculari* ... *bus delictis* ... verior ... *nitur pœna mor-* ...

4 *Fe* ...

6 *Clerc* ... *ſtio* ...

Idem ...

7 *Feud* ... *jude* ...

9 *Feudale* ... *& Ar* ... *cauſa* ... *iſtos, ſe* ... *tentia* ...

11 *Feudi cont* ... *tio ſpect.*

12 *Licèt Dom* ...

13 *Feudalis q* ... *eſt, ſi Dom* ... *neget. &* ...

14 *Et ubi conſtite* ... *rem* ... *mittitur ad Domin* ...

15 *Feudi Regalis quæſtio in* ... *coram Metropolitan* ... *ctor prætendat rem* ... *neget.*

Itera-

quia Dominus habet jurisdictionem ordinariam
in vaſallos reſpectu cauſæ concernentis feu-
dum, cùm ei tribuatur à lege, ut cap. *Imperia-*
lem, §. *Præterea ſi inter duos, de prohibit. feud. alien.*
per Frider. in uſibus feudorum, & *hic*, & in cap. *Ve-*
rum, ubi Abb. *num. 5. infrà de foro competen.* Lex
autem confert jurisdictionem ordinariam, ut
notat Innoc: in cap. *Cùm ab Eccleſiarum, num. 3.*
verſ. Et quia lex, ſuprà de offic. Ordin. ſecundùm
Abb: *hic in 1. notab.* Felin. & Aretin. *in princ.* in-
ferentes ex hoc ad prorogationem jurisdictio-
nis feudalis de perſona ad perſonam.

5 Declara primò hanc regulam, ut locum ha-
beat, ſive feudum proveniat ab Eccleſia, ſive à
laico, ut hic per Hoſtienſ: *num. 10. circa finem in*
ver. Prohibemus Joann. Andr: *num. 2. in ver. Eccleſia*
ſua. Bald: *eodem num.* Abb: Felinus, & Alex. de
Nævo *in ſummario text.* & per eundem Abba-
tem in dicto cap. *Verum, num. 12.* Unde ſi duo
vaſalli Archiepiſcopi Bononienſis litigarent
ratione rerum exiſtentium in Diœceſi Muti-
nenſi, & unus eorum alterum impeteret coram
Mutinenſi Epiſcopo, licèt aliàs forus ipſius Epi-
ſcopi eſſet competens ratione rei ſitæ, tamen in
cauſa feudali reus non cogetur reſpondere, niſi
coram Epiſcopo Bononien: Domino feudi: &
6 ita hic format caſum Bald: *num. 1. verſ. Caſus*, &
è converſo ſi Clericus habeat feudum à Princi-
pe ſæculari, licèt in aliis cauſis conveniri non
poſſit niſi coram Ordinario Eccleſiaſtico, ut c. *Si*
quis cum Clerico, 11. quæſt. 1. & cap. *Cùm ſit genera-*
le, infrà de foro competen. tamen in quæſtione feu-
dali tenebitur reſpondere coram Domino feu-
di, ut ſunt jura clara in cap. *Verum*, & in cap. *Ex*
7 *tranſmiſſa, eodem tit.* & utrobique tradunt una-
nimiter Doctores, & Innoc. in cap. *Ex parte, 2.*
num. 3, eodem tit. nam hoc caſu Dominus feudi
etiam laicus dicitur judex ordinarius Clerici.
Mar: Socin. in dicto cap. *Ex tranſmiſſa, in 5. li-*
mit. Felin: in dicto cap. *Verum, num. 3. verſ. Et te-*
nent moderni. Curtius junior. *in tract. de feud. in 7.*
part. reg. 2. in quæſt. Jacobin. *eodem tract: in ver. Et*
dicti vaſalli, num. 3. ex communi. Clar. §. *Feudum,*
8 *quæſt 90. num. 8.* & idem juris eſt ſi Eccleſia ſit
feudataria: nam & ipſa erit convenienda co-
ram judice laico Domino feudi, Baldus in l. *Sed*
ſi hac, §. Si libertus, in fin. ff. de in jus vocan. Pariſ. de
Put. in *tract. de reintegr. feud. c. 198. num. 3.* Felin.
in cap. *Eccleſia S. Mariæ, num. 6. circa medium, de*
Conſtitut. dicto Felin. ſuper Conſtitutionem *Si quis*
Clericus, num. 5. rubr. 66. de Cleric. convenien. lib. 1.
Curtius *jun. tract. de feud. par. 1. in 2. quæſt. princ.*
num. 5. & alii apud Carol. de Graſſ. *d. effect. 1.*
num. 715. & quod dixi, coram Domino feudi,
intellige, vel coram ipſomet Domino in capi-
te, vel coram Paribus Curiæ, vel coram Arbi-
tris: nam hi tres ſunt judices feudales in cauſa
principali, quilibet tamen in ſuo caſu, ut hic per
Baldum n. 1. & patebit in ſequenti declaratio-
ne, ſed in cauſa appellationis non revertitur ju-
risdictio ad iſtos, ſed appellatur ad eum, ad
quem appellaretur à ſententia judicis ordinarii
ſecundùm Baldum *hic dicto n. 1.* poſt Innoc. *eo-*
dem num. verſ. Hoc ſalvo, ubi quòd ſi Pares Curiæ
Eccleſiam gravarent, poſſet Eccleſia appellare
ad proximum ſuperiorem, vel ad Papam, ut cap.
Si quis erum, 2. quæſt. 6. & c. *Romana, §. Debet,*
de appellat. lib. 6.

De-

1080044120

11 Declara ſecundò, propoſitam regulam dum-
modò quæſtio feudalis ſit inter duos vaſallos,
quia ſcilicet uterque ſe aſſerit vaſallum, nec re-
vocatur in dubium quominus res ſit feudalis, ſed
ſolùm controvertitur quis eorum ſit potior in
feudo; tunc enim quæſtio agitari, & terminari
debet coram Domino feudi, ut cap. *Imperialem,*
§. *Præterea ſi inter duos, de prohibit. feud. alienat.* per
Frider. ubi ad litteram dicitur: Si inter duos va-
ſallos de feudo ſit controverſia, Domini ſit co-
gnitio, & per eum controverſia terminetur, &
hic notant gloſ. *poſt medium, verſ. Si verò inter duos*
vaſallos, Innocent. *num. 2. verſ. Si verò inter duos*
vaſallos. Hoſt: *num. 6. verſ. Si ergo inter duos vaſallos,*
12 Bald. *num. 14.* Etiam ſi Dominus ſit talis, ut alias
jurisdictionem non habeat, ut notat Vincentius
in cap. *Novit, infrà eodem* Joann. Andr. *hic num. 3.*
verſ. Etiam ſi alias, Bald. *num. 2. verſ. Secundò oppo-*
no, & Bellamer. *num. 4. col. 2. ad finem, verſ. In*
quarto caſu. Et ita intelligas hoc cap ſecundùm
Bernardum. Bald: & Abb: in figuratione caſûs,
Butr. & Aretin. *in Summario textus*, & nullus diſ-
13 crepat. Verùm ſi quæſtio feudalis ſit inter Do-
minum, & vaſallum; tunc diſtinguitur ſecun-
dùm Bellam. *hic n. 4. col. 3 ad fin. verſ. Circa quin-*
tum caſum: Nam aut eſt dubium, ſeu quæſtio de
jure, ſeu dominio directo ad Dominum ſpectan-
te, ut quia Actor aſſerit ſe Dominum feudi, &
reus negat dicens rem eſſe allodialem; & tunc
coram loci Ordinario eſt agendum: non autem
coram illo, qui dicit ſe Dominum, quia aliàs eſ-
ſet judex in cauſa propria, quod eſſe non debet,
ut l. *Unica, C. Ne quis in ſua cauſa*: nec quæſtio agi-
tari debet hoc caſu coram Paribus Curiæ, quia
qui negat Dominum, negat & Pares. Facit tex-
tus in l. *Qui jurisdictioni, ff. de jurisdictione omn. Iu-*
dic. & quia negato dominio, cauſa deſinit eſſe
feudalis, nec debet eſſe in poteſtate Domini al-
terius ſubditum ſuæ jurisdictioni ſubigere: &
eo ipſo quod reus conventus negat rem eſſe
14 feudalem, hæc quæſtio tanquam præjudicialis
priùs terminanda eſt coram loci Ordinario, ar-
gum. c. *Tuam, infrà de Ordin. cognit.* & §. *Præjudi-*
ciales, Inſtitut. de action. qui ſi cognoverit, rem eſ-
ſe feudalem, cauſam remittet ad Dominum feu-
di. Et ita in hoc primo membro determinat In-
noc. *hic num. 2. circa finem, verſ. Et eodem modo,*
Hoſtienſ. *in princ. & n. 6. verſ. Alii tamen dicunt,*
Joan. Andr. *num. 2. & 4. verſ. Nam ſi reus*, Bellam.
15 *num. 4. col. 4. poſt medium, verſ. In ſecundo caſu, &*
paulò ſuprà, ubi ait certum eſſe, quòd ſi de feudo
regali eſſet quæſtio cum Epiſcopo, & tertio,
Rex eſſet judex competens: Sed ſi eſſet quæ-
ſtio inter Regem, & Epiſcopum, & Epiſcopus
negaret rem eſſe feudalem, Rex actor conveni-
ret Epiſcopum coram Metropolitano, Butr.
num 9. col. 3. in fin. verſ. Poteſt ſecundò eſſe dubium,
Abb. *num. 20. circa fin. verſ. Aut negatur*, & alii
communiter, Goffredus in *Summa tit. de foro com-*
pet. verſ. Et nota, Hoſt. *in Summa tit. de feud. §. fin.*
verſ. Et tamen Goffredus, Angel: in l. 1. *in fin. C. Si à*
non compet. judic. Bero *conſ. 82. num. 1, & 2. lib. 1.*
Adverte tamen, quia negans feudum, ſi con-
16 vincatur, eo ipſo cadit à jure feudi, arg. cap *Quo*
jure, 8. diſtin. l. *final. ff. de rei vendicat.* ſecundùm
Innoc. *hic in fin. verſ. Et hoc ipſo*; & eſt expreſſum
in cap. *Si vaſallus feudum in tit. Si feudum contro-*
verſum fuerit, & in cap. *Si fuerit, in tit. de legat.*
17 Corrad. *in uſibus feud.* ſecundùm Hoſt. *hic num. 1.*
Joan: Andr: *num. 2.* Abb. *num. 21.* & Bald. *num. 6.*
qui limitat, niſi negaverit per ignorantiam, vel
per errorem juris, vel facti, quia tunc ei parci-
tur. Et ita debet intelligi, quod ſolemniter no-
tatur in Authen. *de tuen. & ſemiſſe, §. penult. in l.*
final. ff. de rei vendicat. & in §. *Item mixta eſt actio*
contra eos, Inſtit. de action. & hoc egregiè dicit
text. in cap. *Vaſallus feudum. Si de feud. fuerit con-*
troverſ. Ubicumque enim de feudis ſit mentio
de amiſſione feudi, intelligitur culpa, & convi-
cto judiciario ordine, ut in cap. *Quicumque advo-*
18 *catur, de pace tenend.* & cum hac limitatione con-
cordat Abb. *dicto num. 21.* Aut inter Dominum,
& vaſallum non eſt quæſtio ſuper jure, ſeu domi-
nio directo feudi ſpectante ad dominum, quia
vaſallus non negat rem eſſe feudalem, ſed ſolum
eſt quæſtio ſuper dominio utili, vel alio jure
ſpectante ad vaſallum, ut quia inter Dominum,
& vaſallum controvertitur utrum feudum ſit
devolutum, & vaſallus debeat illud perdere,
vel retinere, ſeu habere; vel utrum debeat tri-
butum, vel aliud ſimile. Et tunc ſi Dominus ha-
bet Pares Curiæ, hujusmodi quæſtio coram il-
lis agi, ac terminari debet, ut dicto cap. *Imperia-*
lem, §. Præterea ſi inter duos, in ſecundo reſponſo, de
prohibit. feud. alienat. & de inveſtitura apud Pares
Curiæ terminanda. Et de milite vaſallo, qui
18 contumax eſt, cap. 1. Et ita intelligas gloſſ. *hic*
verſ. Et nota ſuper hoc, dum dicit in hoc caſu, in
quo vertitur in dubium, an vaſallus debeat feu-
dum habere, vel non, cauſam eſſe terminandam
per alios vaſallos, ſcilicet per Pares Curiæ: nam
vaſalli ejusdem Domini Pares Curiæ dicuntur,
ut d. §. *Si inter duos*, & dicuntur Pares à paritate
feudorum, quia debent habere conſimilia feu-
da, ſecundùm Innoc *hic num. 3. in fin.* Hoſt. *nu. 10.*
20 & Abb. *num. 14. verſ. Qui autem dicantur Pares.* Et
ita hic firmat idem Innoc. *n. 1.* dicens: (Si quæ-
ſtio feudi inter Dominum vertitur, & vaſallum
confitentem rem, ad quam agitur, eſſe ſe d. . e,
ſcilicet ut de ea reddat tributum, vel aliud ſimi-
le, coram Paribus Curiæ agitur.) Et cum eo con-
cordant Hoſt: *n. 3. verſ. Sed & Dominus noſter ſcri-*
pſit hic. Jo: Andr. *n. 3. verſ. Scripſit autem*, Bellam.
21 *n. 4. col. 3. ad fin. verſ. Circa quintum*, ubi etiam
proſequitur quomodo Pares Curiæ ſint eligen-
di: poſt Hoſt: *n. 9. verſ. Sed quos intelligimus Pares*,
& in *Summa titulo de feud. §. finali, verſ. Pares*, de
quo gloſ. in d. l. *Imperialem, §. Præterea ſi inter duos,*
in ver. Per Pares Curiæ, & Abb. *hic num. 14.* Si ve-
22 rò Dominus feudi Pares Curiæ non habeat, eli-
gentur Arbitri ad ſimilitudinem Judicis ſuſpe-
cti, cap. *Cum ſpeciali, de appellat.* cap. *Si Clericus ad-*
verſus, 11. quæſt. 1. ſecundùm Innoc. *hic num. 3.*
verſ. Dominus autem, & vaſallus, quod ve-
putant Hoſt: *num. 9.* & Joan: Andr. *n. 5.* va-
quando Dominus eſt actor; ſecùs ſi vaſal
tunc aget coram Ordinario Domini. *...es ſæcu-*
Clericus, 11. quæſt. 1. Sed gloſſ. præalleg*atur.*
de Belviſ. in d. §. *Præterea inter duos*, *in ſæculari*
dum coram Ordinario rei in *...aribus delictis,*
opinionem dicit eſſe veriorem *...nitur pœna mor*
verſ. Quid autem ſi non fuit
quo modus à lege induct*...*
debet res, & jurisdi*...ari delictis.*
...iteratione.

Itera-

23 ſuam; Et quia hæc jurisdictio tanquam ſuper
inducta, & præjudicans jurisdictioni ordinariæ
videtur eſſe reſtringenda, ut in Clem. *fin. de offic.*
ordinar. in gloſſ. *penult.* Idem firmat Aretin. *hic*
*n.*28. dicens ita tenere communiter Doctores,
& hanc quæſtionem determinari per textum,
quem ipſe ſolus ponderat, in c. 1. *circa medium.*
Si de inveſtit. fuer. contr. inter Dom. & Vaſall.
Facit text. in cap. 1. *circa med. de controverſ. feud.*
apud Pares terminan. ubi textus dicit, quòd inter
Dominum, & vaſallos cognoſcunt Pares, ſi Pa-
res habeat. Ergo ſi Pares non habeat, quæſtio re-
mittitur ad diſpoſitionem juris communis, ut
per eum.
24 Declara tertiò, ſupradictam regulam niſi in-
ter Dominum, & vaſallum, vel inter vaſallos a-
gatur perſonali actione, quæ non ſit de jure feu-
dali, licèt contra rem feudalem agatur, putà pi-
gnoratitia, vel depoſiti, vel alia conſimili, quia
tunc non coram Domino feudi, ſed coram Or-
dinario rei ſemper eſt agendum, ſecundùm In-
noc. *n.*2. *verſ. Et idem dico, & num.*4. Hoſt. *num.*10.
verſ. Quid ſi ante Dominum, & vaſallum.
25 Declara quartò, niſi quæſtio ſit inter vaſal-
lum, & alium non vaſallum actorem, quia tunc
Dominus non cognoſcit, ne ſit judex in ſua cau-
ſa ſed Ordinarius vaſalli, ut hic, & in d. cap. *Im-*
perialem, §. *penult. de prohibit. feud. alienat.* cap. *Ex*
tranſmiſſa, & cap. *Verum, infrà de foro compet.* gloſ.
hic in fin. verſ. Si verò inter vaſallos, Innoc. *num.*2.
circa medium, verſ. Alii tamen dicunt, Hoſt. *num.*9.
verſ. Et idem eſt ſi non vaſallus à vaſallo, & *num.* 6.
verſ. Alii tamen dicunt. Joan. Andr. *n.*3. *col.*2. *in fin.*
verſ. Alii dicunt, Bellam. *num.*16 *verſ. Circa ſepti-*
mum, in ſecundo membro, ibi, *Aut alter eorum negat:*
& probatur in cap. *Unico, in tit. de controverſ. inter*
vaſall. & alium col. 10. *in uſibus feudor.*
26 Declara quintò, ut locum habeat ſi agatur
judicio petitorio, ſecùs ſi poſſeſſorio; quia tunc
ſive ſit quæſtio inter Dominum, & vaſallum, ſi-
ve inter duos vaſallos; ſive inter vaſallum, &
non vaſallum indiſtinctè cognoſcit Ordinarius
rei, non autem Dominus feudi, in cap. *Ex parte*,
6. *infrà de foro compet.* nam exceptio illa, quòd Re-
gina eſſet feudataria, & ideo agendum eſſet co-
ram Domino feudi, locum habet in petitorio
tantùm, ut ibi dicitur circa finem in verſ. *Non ob-*
ſtantibus exceptionibus aliis; quæ in petitorio po-
tiùs, quàm in poſſeſſorio, *&c.* & ibi notat gloſſ.
ult. ſed ſi agatur judicio poſſeſſorio, tunc cogni-
tio non ſpectat ad Dominum feudi, ſed ad Ordi-
narium, gloſſ. *hic ante medium, verſ. Sed in judicio*
poſſeſſorio. Hoſt. *in fin* Bald. *ante num.* 1. *verſ. Et quia*
27 *cauſa feudi, & num.*2. *verſ. Tertiò oppono*, ratio eſt,
quia quæſtio poſſeſſoria non eſt feudalis. Facit
ad hoc Clem. *final. de judic.* nam quæſtio nudæ
...ſſionis eſt quæſtio facti, & non juris, unde
...git ſubſtantiam feudi, ſed quamdam ſu-
...em, & materialem poſſeſſionem, quæ
... jus Domini, ut inquit Bald. *hic d. n.*2.
... *verſ. Ex quo nota talem concluſionem.*
...di eſt in rem; cauſa poſſeſſionis
... ut idem ait ante *num.* 1. Facit
... §. *Nihil commune*, *ff. de ac-*
... *tract. de feud part.*7. *n.*23.
...eſſe communem opinio-
... Graſſ. *de effect. Cleric.*

28 Pro concordia ſic poteſt diſtingui; nam aut
ratione poſſeſſionis propter dominium, vel inju-
riam illatam in ſua poſſeſſione vaſallus agit ad
injuriam, vel ad pœnam, vel ad intereſſe ſimpli-
citer, vel pro poſſeſſione, quâ eſt ſpoliatus, vult
agere criminaliter; ex tunc cognoſcit judex
Ordinarius, & non feudi, quia hîc non vertitur
quæſtio feudi. Aut igitur poſſeſſorio, cujus vi-
ctoria adminiculatur proprietati, veluti ſi peto
mihi poſſeſſionem ablatam reſtitui, vel ſi peto
te privari jure, quia propria auctoritate occupa-
ſti rem à me poſſeſſam, vel ſi ago interdicto *uti*
poſſidetis, petens pronunciari me eſſe poſſeſſo-
rem, (hinc enim paratur magnum commodum
judicio proprietatis, ut in §. *Commodum, Inſtitut.*
de interdict. & l. *Sicuti*, §. *Sed ſi quæratur*, *ff. Si ſervi-*
tus vendicet.) & in his caſibus cognitio pertinet
ad Dominum, quia negari non poteſt, quin iſta
quæſtio ſit de pertinentibus ad cauſam proprie-
tatis, Bald. in §. *Inter Pares, num.*2. *de leg.* Corrad.
in uſibus feudor. quem ſequitur, & pluribus con-
firmat Aretin. *hic n.* 23. *verſ. Baldus autem dicens*
hanc eſſe veritatem.
29 Declara ſextò, eamdem regulam ut reſpectu
Clericorum habeat locum ſi cauſa feudalis ſit
merè civilis; ſecùs verò ſi contra Clericum va-
ſallum agatur ad amiſſionem feudi criminali-
ter, vel civiliter propter crimen, quia tunc non
poteſt de hoc cognoſcere Dominus feudi, ſed
remittenda eſt cognitio ad Prælatum, ipſius Cle-
rici, etſi feudum ſit paternum. Ita Innocent. in
cap. *Verum, num.*2. *ad fin. verſ. Licèt dixerimus, in-*
30 *frà de foro compet.* & ratio eſt ſecundùm eum
*num.*3. quia de crimine Clericum non directè,
nec incidenter poteſt laicus cognoſcere, ſicut
nec de legitimitate, argum. cap. *Ex tranſmiſſa*,
eodem tit. & eſt ſimile in cap. *Tuam, infrà de Or-*
din. cognit. cap. *Lator*; *Qui filii ſint legit.* cap. *Poſtu-*
laſti, de foro compet. & cum Innocent. concordant
in dicto cap. *Verum*, Hoſtienſ. *num.*2. *in fin. verſ.*
Licet autem, Joann. Andr. *num.*4. Bellam. *num.*7.
in 5. *quæſt.* Butr. *num.*11. *col.*4. *poſt medium, verſ.*
Si autem cauſa eſt criminalis, Imola *num.*6. Abb.
*num.*17. *verſ. Et procedunt hæc*, Alex. de Nævo,
*num.*15. *&* 16. & reliqui omnes, Marian. Socin.
in cap. *Ex tranſmiſſa, num.*32. verſ. *Hæc tamen*
concluſio, de foro compet. Paris de Put. *in tract. de*
*reintegrat. feud cap.*198. *num.*4. *&* 8. Aufrer. in
tract. de poteſtate Iudic. laic. ſuper perſon. Eccleſiaſt.
*reg.*2. *n.*2.
31 Declara ſeptimò, ut non procedat in vaſallo
Clerico ſpoliato, quia non cognoſcit Dominus
feudi, ſed ſtatim ſpoliator per judicem Eccle-
32 ſiaſticum eſt cogendus reſtituere Clerico quod
rapuit, nam violentus eſt ſacrilegus, quod cri-
33 men Eccleſiaſticum eſt. cap. *In canonibus*, 16. *q.* 1.
& patet in c. *Conqueſtus. infrà de foro compet.* etiam
ſi ſit dubium de ſpoliatione, quia nihilominus
cognoſcit Eccleſia, arg. c. *De potentibus*, 23. *q.* 3.
& c. *Relatum, ubi de hoc, de jurepatr.* ſecundùm
Innoc. *hic n.*2. *verſ. Si autem fuerit Clericus ſpolia-*
tus, Hoſtienſ. *n.*4. *&* 5. & Joann. Andr. *n.*3. *eodem*
verſ.
34 Declara ultimò, propoſitam regulam dum-
modo vaſallus coram Domino feudi poſſit juſti-
tiam conſequi, aliàs enim Ordinarius rei erit ad-
eundus, ut hîc patet in verſ. *Quandiu parati fue-*
rint; & notant gloſſ. *in princ.* Abb. Aretin. & ſe-
qua-

quaces, in *Summar. text.* & idem Abb. *num.*12. Quamobrem ſi Dominus malitioſe differat procedere, tunc coram Ordinario agetur, Innoc. *hic in fin.* nam ut inquit Bald. *num.* 2. jurisdictionem à ſe excutit, qui eum deneget exhibere. Et idem eſt ſi Dominus feudi ſit negligens, quia Eccleſia juſtitiam facit, c. *Ex tranſmiſſa*, c. *Licet*, & c. *Ex tenore, infrà, de foro compet.* Hoſt. *hic num.* 11. Bald. d. *num.*2. *verſ. Concedo*, quòd propter negligentiam redit jurisdictio ad Ordinarium, Imola *n.*4. & Abb. d. *n.*12.

DE IVDICIIS.

Cap. Cùm non ab homine.

SVMMARIVM.

1 *Clericus depoſitus incorrigibilis per curiam ſæcularem comprimitur. & num.* 35. *&* 29.
2 *Eccleſia optat hominis ſalutem, & non interitum; Ideo gradatim emendando procedit, & non fulminat degradando.*
3 *Rex eſt ſæcularis perſona.*
4 *Reſponſio debet congruere interrogationi. & n.*92
5 *Alternativa quando ponitur inter genus, & ſpeciem ſtat reſtrictivè, & exponitur pro* id eſt.
6 *Quando ſtatuit plura circa idem factum, ponitur pro coniuncta.*
7 *Laicis quantacunque, & qualicunque fulgeant dignitate, non licet clericos judicare.*
8 *Dignitas nulla ſæcularis Sacerdotio adæquatur.*
9 *Rex non ungitur chriſmate in capite, ſed oleo delinitur in brachio ſive humero, vel in armo.*
10 *Epiſcopus chriſmate conſecratur in capite.*
11 *Clerici etiam primæ Tonſuræ non poſſunt à ſæculari poteſtate judicari.*
12 *Familia Epiſcopi gaudet privilegio fori.*
13 *Clericus etiam minorum Ordinum ratione delicti eſt deponendus.*
14 *Clericus pro furto, homicidio, vel perjurio deponi poteſt.*
15 *Depoſitus etiam pro crimine irregularitatem inducente non perdit ipſo jure privilegium fori.*
16 *Degradatus actualiter eſt ipſo facto nudatus omni privilegio Eccleſiaſtico, nec requiritur actualis traditio curiæ ſæculari. & n.*90. *&* 91.
17 *Irregularis ex homicidio non eſt depoſitus ipſo jure, ſed deponendus.*
18 *Deprehenſus in fragranti crimine non poteſt ſtatim condemnari, niſi etiam ſit convictus, vel confeſſus.*
19 *Si tamen factum ſit notorium, ſtatim condemnari poteſt.*
20 *Clericus in crimine deprehenſus non poteſt capi à curia ſæculari, niſi auctoritate Prælatorum.*
21 *Excommunicatio, & Anathema an, & in quo differant. & num.*13.
22 *Excommunicationis verbo maior excommunicatio intelligitur.*
23 *Depoſitio includit in ſe ſuſpenſionem.*
24 *Anathematis ſolemnitas quæ ſit?*
25 *Clericus depoſitus, & incorrigibilis an ſtatim efficiatur de foro ſæculari ante actualem degradationem, & traditionem. & n. ſeq.*
*Et quid ſi notoriè conſtet de incorrigibilitate. n.*27.
26 *Clericus etiam non depoſitus, qui tertiò monitus ingerit ſe enormitatibus, perdit ipſo jure privilegium clericale.*
28 *Incorrigibilis an ſit clericus, cognoſci debet per judicem Eccleſiaſticum.*
29 *Clericus depoſitus, & incorrigibilis ita demum cõprimendus eſt per curiam ſæcularem, ſi Eccleſia de facto non habeat ultra quid faciat. & n.*97.
*Et quis dicatur incorrigibilis. ibidem, & num.*33. *&* 34. *&* 96.
30 *Pœnæ canonicæ quæ ſint.*
31 *Exilii pœna eſt canonica.*
32 *Brachii ſæcularis auxilium Eccleſia poteſt implorare, & judex laicus illud præſtare tenetur.*
34 *Clericus incorrigibilis ut tradi poſſit curiæ ſæculari, qui gradus ſint ſervandi, quando pœna incipit à crimine.*
35 *Et quid ſi pœna incipiat à contumacia.*
36 *Clericus an pro crimine atrociſſimo, vel pro pluribus criminibus depoſitione dignis ſtatim ſit degradandus, & tradendus curiæ ſæculari, licet non ſit incorrigibilis. & nu. ſeqq. uſque in fin.*
37 *Referuntur Authores, & fundamenta opinionis affirmativæ. & n.*38. *& ſeqq. uſque ad n.*65.
*Item Authores, & fundamenta opinionis negativæ. à num.*65. *uſque ad n.*104.
Item Authores hoc relinquentes arbitrio Iudicis. num. 104.
*Et conſulto Romano Pontifice. num.*105.
38 *Intellectus cap.* 1. de homicidio. *& n. ſeqq. uſque ad num.* 47.
39 Moriatur *verbum in dubio intelligitur de morte naturali, & non de civili.*
40 *Lex, vel Canon habens plures intellectus allegari non poteſt ad deciſionem cauſarum.*
41 *Homicida proditorius non gaudet immunitate Eccleſiaſtica.*
42 *Depoſitio habetur inſtar mortis.*
43 Moriatur *verbum ad Eccleſiam relatum non intelligitur de morte corporali, ſed de ſpirituali.*
44 *Mors duplex.*
45 *Gladius ſpiritualis Eccleſiæ non eſt ad mortem, ſed ad medelam.*
46 *Eccleſia tradendo Clericum judici ſæculari debet efficaciter intercedere, ut citra mortem ſententia moderetur.*
47 *Intellectus cap.* Novimus, de verb. ſignificat.
48 *Degradatio Clerici, & traditio curiæ ſæculari fit pro quolibet flagitio damnabili, & damnoſo. & num. ſeq.*
*Declaratur. num.*50.
49 Aliud *dictio eſt repetitiva ſimilium. & n. ſeq.*
52 *Delicti ob frequentiam ſeverius aliquid ſtatuitur.*
53 *Lex pœnalis, & exorbitans non extenditur ex identitate, vel maioritate rationis. & n.*81. *&* 82.
54 *Lex tribuens poteſtatem laico ſuper juribus, & perſonis Eccleſiaſticis, etiam ex maioritate rationis, non extenditur. & num.*82.
55 *Flagitia quædam ſunt, quæ potiùs per judices ſæculares, quàm per Eccleſiaſticos vindicantur.*
56 *Degradationis pœna, & traditionis curiæ ſæculari ſecundùm Canones ſuccedit in omnibus delictis, pro quibus ſecundùm leges imponitur pœna mortis naturalis.*
*Contrarium. num.*62.
57 *Pœnæ debent commenſurari delictis.*
58 *Et augentur ex delicti iteratione.*

Itera-

59 Iteratio peccati tranſit in conſuetudine peccandi.
60 Carceris perpetui pœna proportionatur pœnæ mortis naturalis.
61 Pœna minor eſt ſtatim mori, quam diu affligi, & ſalutem non ſperare.
63 Adulterii pœna ſecundùm leges in laico eſt mors naturalis; ſecundum canones in clerico eſt depoſitio, & detruſio in monaſterium.
64 Raptus pœna quæ ſit ſecundùm Leges, & Canones.
66 Clericorum exemptio à ſæculari poteſtate non tantùm Canonicis ſanctionibus, ſed etiam divina ordinatione fuit conſtituta. & num. 79.
67 Et Papa ſolus poteſt huiuſmodi exemptionem limitare, ſeu declarare.
68 Degradationis pœna imponitur tamen in caſibus in jure expreſſis. num. 79. id eſt.
69 Hæreſis.
70 Falſificationis litterarum Apoſtolicarum.
71 Conſpirationis in proprium Epiſcopum.
Incorrigibilitatis. n. 75.
Vitii nefandi. n. 76.
Miſſarum celebrationis, & auditionis Confeſſionis à non ordinato in Presbyterum. n. 77.
Falſificationis monetæ. n.
72 Aſſaſſinus abſque ulla depoſitione; vel ſententia ſtatim relinquitur curiæ ſæculari.
73 Nec requiritur ſolemnis degradatio.
74 Requiritur tamen declaratio judicis Eccleſiaſtici.
80 Exceptio non excludit caſus ſimiles.
81 Ratio ubi eſt eadem, non dicitur extenſio, ſed comprehenſio.
82 Fallit.
83 Degradatio non fit extra caſus in jure expreſſos, etiam ex identitate, vel maioritate rationis, etiam ubi lex civilis imponit aliquam pœnam ex ſæviſſimis. & n. 90.
84 Monetam Principis falſantes de jure civili igne comburuntur.
85 In Gallia in aqua fervente ſuffocantur.
86 Aruſpices, & ſortilegi de jure canonico deponuntur, & detruduntur in monaſterium.
87 Et quid in laicis de jure civili.
88 Rebellantes Sedi Apoſtolicæ non traduntur curiæ ſæculari, niſi ſequuta incorrigibilitate.
89 Neſandi criminis rei ſecundùm Canones deponuntur, & in monaſterium detruduntur.
90 Degradandus non exuitur privilegio fori antequam ab Epiſcopo fuerit actualiter degradatus, & traditus curiæ ſæculari. & n. 102.
91 Traditio curiæ ſæculari quomodo fieri intelligatur.
93 Quæcunque, dictio facit venire maiora expreſſis non obſtante verbo, alia.
94 Furtum cum ſacrilegio non punitur pœna degradationis.
95 Homicidia, vel furta iterata non ſufficiunt ad tradendum Clericum curiæ ſæculari non data incorrigibilitate. & num. ſeqq.
96 Incorrigibilis quis dicatur.
98 Clericus incorrigibilis non eſt tradendus curiæ ſæculari, niſi priùs Eccleſia ſit experta omnes modos correctionis.
99 Duo ubi copulativè requiruntur, non ſufficit alterum adimpleri.
100 Intellectus cap. Tuæ, de pœnis.
101 Latrocinium eſt delictum gravius, quàm furtum.
103 Intellectus cap. Ut famæ, de ſent. excommunicationis.
106 Sacerdos Regularis apoſtata, qui decem furta qualificata commiſit, ex voto Congregationis à Sanctiſſimo deputatæ ad triremes in perpetuum tranſmiſſus fuit.

1 CUM NON AB HOMINE. Clericus
depoſitus incorrigibilis per curiam ſæcularem comprimitur. Hoc dicit Abb. Antiq. Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. ſed communis hæc ſummatio non placet Abbati Siculo, quia videtur contra text. unde ipſe ſummat ſic: Clericus depoſitus incorrigibilis excommunicandus eſt, & ſucceſſivè anathematizandus, & ſi ſic non reſpuerit, per judicem ſæcularem comprimendus eſt. Hoc dicit: & concordat Barbat. Felin. Aretin. & Hypolit. Riminald. Sed dici poteſt Joan. Andr. & Sequaces habuiſſe bonum intellectum; dum enim dixerunt incorrigibilem eſſe comprimendum per curiam ſæcularem, intellexerunt de incorrigibili ſecundùm gradus hic præſcriptos, & ſic non ſtatim poſt depoſitionem, ſed poſt excommunicationem, & anathema, ut
2 fuſiùs patebit infrà in ultimo notab. Itaque Eccleſia optat hominis ſalutem, & non interitum; & ideo gradatim emendando procedit, & non fulminat degradando: & hoc ſecundùm Bald. intendit iſta Decretalis communis diviſio ibi, Conſultationi.
3 Nota primò ibi, *Regi, vel alicui ſæculari perſonæ*, argumentum quòd Rex non dicitur ſæcularis perſona, ut videtur innuere particula disjunctiva, *vel*, ad text. in cap. *Inter cæteras, ſuprà de reſcript.* in l. *Periculis, §. Argento, ff. de aur. & arg legat.* & in l. *Cùm quidam, in princ. C. de verb. ſignific.* & pro hoc facit, quia Rex inungitur, cap. *unico, § Vnde in veteri, ſuprà de Sacram. Vnct.* Oppoſitum tamen firmant *hic* Dec. *num. 1. & 2.* & Hipolyt. Riminald. *num. 3. in 3. vol. Repet. fol. 88.* verè enim Reges ſunt laici ut probat text. in d. § *Vnde in veteri*, & ibi notat Abb. & ſatis probatur hîc in illis verbis, *Per ſæcularem comprimendus eſt poteſtatem*; Cùm enim quæſtio proponatur de Rege, & ſæculari perſona, ut reſponſum quæſtio conveniat, arg. §. *Præterea Inſtitut. de inutil. ſtipul.* dicendum eſt verba in deciſione poſita Regem quoque comprehendere, & ita ipſum veluti ſæcu-
5 larem perſonam cenſeri. Et ad objectum reſpondet Dec. alternativam hîc poni inter genus, & ſpeciem: & malè ſecundùm Hipolyt. Riminald. *ubi ſuprà.* quia verum non eſt illam alternativam, *vel*, hic poni inter genus, & ſpeciem: nam dictio, *Rex*, ſpecialis eſt, non autem genus. Sed rectè Dec. pro genere intellexit ſæcularem perſonam, & pro ſpecie Regem; ex alio tamen capite Dec. non videtur benè loqui, quia quando alternativa ponitur inter genus, & ſpeciem, ſtat reſtrictivè, & exponitur pro, *id eſt*, ut l. *Vbi pactum*, & ibi gloſſ. 2. & Bart. *C. de tranſaction.* & l. 2. & ibi etiam gloſſ. *in verb. vel pecudem, ff. ad leg. Aquil.* Quod hic non benè adaptari poteſt, quia deciſio, ut ſæcularis perſona non judicet Clericos, non reſtringitur ad
6 Reges; unde Riminald. *loco citato* aliter ſolvit objectum, videlicet quòd ubi alternativa ſtatuit plura circa idem factum, ut in hoc caſu; tunc ponitur pro conjuncta, ut notat Bart. in l. *Si is, qui ducenta, §. Vtrum in 5. oppoſitione, ff. de rebus dub.* Ego verò exiſtimo alternativam hic ſtare propriè pro disjuncta, quia rex non dicit Regi, vel alicui ſæculari perſonæ: dictio autem *alicui*, oſtendit, ut nullus laicorum ſive ſit Rex, ſive quæcunque alia perſona poſſit clericos punire: & eſt ſimile quod hic ſubjicitur paulò infrà ibi, in furto, vel homicidio, vel per-
8 jurio, ſeu aliquo crimine: nam dictio, *aliquo*, habetur in alia compilatione: Et propterea ut benè ex hac Decretali deducunt Abb. Dec. & Riminal. *in 1. notab.* laicis quantumcunque, & qualicunque fulgeant dignitate non licet clericos judicare: & rationem reddunt, quia nulla Dignitas ſæcularis Sacerdotio adæquatur, c.
9 *Duo ſunt, 96. diſtin.* cap. *Solitæ, de majorit. & obed.* & ideo Rex oleo delinitur in brachio, ſive hu-
10 mero, vel in armo: Epiſcopus verò cujus eſt clericos diſcutere, & judicare, cap. *Si Imperator, ead. diſtin.* chriſmate conſecratur in capite, ut oſtendatur quanta ſit differentia inter auctoritatem Sacerdotalem & Regiam poteſtatem, ut legitur in d. c. *Vnico, §. Vnde in veteri, de Sacr. Vnction.*
11 Secundò nota ibi, *cujuſcunque Ordinis.* Clericos non poſſe à ſæculari poteſtate judicari in quocunque ordine ſint conſtituti. Et ſic etiamſi ſint prima tantùm tonſura initiati, per id quod legitur, & notatur in cap. *Cùm contingat, ſupra de ætat. & qualit.* & hic notant Hoſtien. *in princ. in verb. Cujuſcunque Ordinis, & num. 4. in fin.*
12 *in verb. Et ab Eccleſiaſtico.* Joan. Andr. *num. 1. in fin. in verb. Ordinis.* Imol. *in 1. notab.* & plerique alii. Quinimò verb. *Clericos*, hic ſumitur largè pro quacunque perſona Eccleſiaſtica, quæ eodem privilegio gaudet, cap. *Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4.* cap *Porrò de ſent. excomm.* unde idem dicendum de familia Epiſcopi, arg. c. *fin. §. 1. in fin ſupra de offic. Archid.* ſecundùm Hoſtien. *hic in princ. in verb. Clericos*, & Joan. Andr. *num. 2.* ſed certè hæc concluſio licèt ſit in ſe vera, tamen non benè probatur hic, quia verba illa, *qui ſi depoſitus*: non conveniunt niſi habenti Ordinem, ut accuratè obſervat Abb. hic *in 2. not.* Nec obſtat text. in cap *Si quis Epiſcopus, 16. quæſt 7.* quem Andreas Barbatia dicit eſſe contra Abbatem. Quoniam verba illa: *omneſque qui illi communicant*: non referuntur ad verbum, *deponatur*, cui non adaptantur, ſed ad verbum *ſegregetur*, ut patet in cap. *Omnis electio*, ibi, *& ſegregentur ab Eccleſia omnes, qui illi communicant, 63. diſtinctione.*
13 Tertiò nota in eiſdem verbis, *cujuſcunque Ordinis.* Ratione delicti eſſe deponendum clericum non modò in ſacris conſtitutum, ſed etiamſi ſit inferioris gradus, ſecundùm Hoſtien. *hic num. 3.* Card. *num. 2.* & Abb. *in 3. notab.* facit ſecundùm eos cap. 2. & quod ibi notatur, *infra de Cler. excomm. miniſtr.* Adde tu etiam in Clerico primæ tonſuræ hoc apertius probari in cap. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* inducendo illud ut ſcripſi in dicto cap. *Cùm contingit, à num. 62. de ætat. & qualit.* ubi etiam *num. 64.* adduxi Pontificale Romanum in *tit. de degradatione à prima tonſura.*
14 Quartò nota ibi, *ſive in furto, &c.* textum expreſſum quod pro furto, homicidio, vel perjurio poteſt Clericus deponi. Abb. Antiq. *hic in verb. Perjurio*, qui licet loquatur de degradatione, tamen intelligi debet de degradatione verbali, juxta text. in d. c. *Degradatio, in princ. de pœn. lib. 6.* & concordant *hic* Hoſt. *num. 1.* Joan. Andr *num: 3.* Butr. *eod. num:* Abb. Siculus *in 4. notab.* & alii communiter.
15 Quintò nota ibi, *vel homicidio*; Clericum depoſitum etiam pro crimine irregularitatem inducente, quale eſt homicidium, non perdere ipſo jure privilegium fori, ſed adhuc remanere ſub juriſdictione Eccleſiæ, cap. *Sacerdos*, cum multis ſeqq. 81. *diſtin.* Butr. *hic num: 13.* Imol. *nu: 4. verſ. Item nota, quod licèt* Abb. *in 5. notab.* & alii
16 communiter: ſecus etſi fuerit actualiter degradatus, quia ipſo facto nudatus eſt omni privilegio Eccleſiaſtico, ut in d. c. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* Joan. Andr *hic num: 10* Abb. *ubi ſupra*, neque hoc caſu requiritur traditio curiæ ſæculari: & eſt communis opinio, ut hic teſtatur Alciat. *numer. 108.* prout illum refert Villalob. in *ſua Collect. comm. opinion. littera C. num: 71.* & Jul. Clar. *in pract. crim § fin. quæſt. 3. verſ. Scias autem*: nam traditio intelligitur fieri in actu ipſius degradationis, juxta formam cap. *Novimus, in fin. de verb. ſignificat.* & ſic non requiritur traditio manualis, ſed benè requiritur verbalis, ut ibi dixi *num. 5. & 6.* poſt Joan. Andr. *num: 3.* & Abbatem *num: 7.* & tangam infra *num: 91.*
17 Sextò nota in eodem verb. *homicidio*, juncto verbo, *deponendus eſt.* Clericum irregularem etiam ex homicidio voluntario non eſſe depoſitum ipſo jure, ſed deponendum, nec pro tali crimine eſſe actualiter degradandum niſi ſit incorrigibilis, ut hic patet apertè ſecundùm Ant. de Butr. *num: 15.* Imol. *num: 5.*
18 Septimò nota ibi, *fuerit deprehenſus legitimè, atque convictus*; ad deponendum clericum non ſufficere, ut fuerit deprehenſus in crimine, niſi cùm hoc concurrat ut aliter de crimine convincatur, gloſſ. in cap. *Tuæ, infra de pœn.* & hic notant Abb Antiq. *in verb. Atque convictus.* Goffred. & Hoſtien. *num: 4 in eodem verb.* Dicens non ſufficere ſolam deprehenſionem, niſi quoad infamiam inducendam, ut l. *Palam, §. Quæ in adulterio, ff. De ritu nuptiar.* Imò exigitur, ut hoc confiteatur, vel indè convincatur, ut in cap. *Si quis Diaconus, 50. diſtinct.* Joan. Andr. *hic num: 4.* Butr. *in 3. notab.* & Imol. *num: 2 in fin.* ad hoc leg. *Capite quinta, ff. de adulter.* & l. *Quomodo, § fin. ff. de edilit. edict.*
19 Hoc tamen declara niſi factum ſit notorium per evidentiam facti, quia tunc deprehenſus in crimine ſtatim condemnari poteſt, l. *Defenſores, C. de defenſ. civitat. & arg.* cap. *ultimi infra de cohabit. clericor. & mulier.* & cap. *De manifeſt. 2. quæſt. 1.* & notat præcitata gloſſ. 1. in c. *Tuæ, de pœn.* de quo dic plenius ut *hic* per Imol. *num. 6. verſ. Et ſecundùm hoc non eſt neceſſe*, & Abb.
20 *num: 19.* exigitur tamen, ut deprehenſio Clerici ſit legitima ut hic in gloſſ. 2. nec fiat à miniſtris laicis; niſi auctoritate Prælatorum, ne ultra ſe extendat violentia, quàm exegerit defenſio clericorum, cap. *Et famæ, infra de ſent. excommunicat.* aliàs eſſent excommunicati, ut ibi, & firmat d. gloſſ. 1. *hic* & in d. cap. *Tuæ*, quod latiùs proſequere, ut per Abb. *hic à num: 10.* & Aretin. *à num: 9. uſque ad num: 19.* maximè *num: 15.* ubi concludit.
21 Octavò nota ibi, *excommunicari debet, deindè contumacia creſcente anathematis mucrone feriri.*

Aliud eſſe excommunicationem , aliud anathe-
22 ma: excommunicatio enim hic non ſumitur pro
minori, ut voluerunt Goffred. & Innoc. *in fin.*
quia excommunicationis verbo major excom-
municatio intelligitur, cap. *Si quem, infra de ſent.*
23 *excommun.* nec debet exponi pro ſuſpenſione,
prout expoſuit gloſſ. *hic in verb. Excommunica-*
ri : nam quomodo ſuſpendi poſſet jam depoſi-
tus, cùm depoſitio includat in ſe ſuſpenſionem?
cap. *At ſi clerici, ſupra eod.* Abbas *hic num.* 23. ſed
debet intelligi de majori excommunicatione,
quæ fertur ſine ſolemnitate : Anathema verò
de illa, quæ fertur cum ſolemnitate, de qua in
cap. *Debent,* 11. *quæſt.* 3. Ad hoc Clem. *Si quis ſua-*
dente, verſ. Et quia, de pœn. De anathemate enim
loquitur Apoſtolus ad *Galatas* 1. & ad *Corinth,*
ultim. & habetur in §. *fin.* 13. *quæſt.* 4. & dicunt
Derivatores anathema dirivari ab Ana , quod
eſt ſurſum & Thera , quæ eſt quædam figura
ad formam litteræ E, cum tractu, quæ frontibus
damnatorum imprimebatur. Itaque anathe-
ma dicitur quaſi Anathera, id eſt, ſuperna ma-
24 ledictio, de qua in c. *Guiliſarius,* 23. *quæſt.* 4. ſolem-
nitas autem talis anathematis eſt, quia hanc ful-
minat Epiſcopus cum duobus presbyteris præ-
ſentibus, cum candelis accenſis, quas debent in
fine anathematizationis in terram projicere, &
pedibus conculcare, ut moris eſt Romani Pon-
tificis in publicatione Bullæ in die Cœnæ Do-
mini : & hanc differentiam inter excommuni-
cationem, & Anathema, rejectis aliorum ex-
poſitionibus , conſtituunt hic Abb. Antiq. *in*
verb. Excommunicari Hoſtien. *num:* 6. *in eodem*
verb. Joan. Andr. *num:* 6. *in verb. Anathematu.*
Butr. *num:* 32. Card. *num:* 3. *circa fin. verſ. In gloſſ.*
& Abb. *num:* 23. Quomodo autem fiat abſolu-
tio ab anathemate, vide in cap. *Cùm aliquis,* 11.
quæſt. 3.
25 Nonò nota ibi, *poſtmodum verò ſi in profundum*
malorum, &c. Clericum depoſitum, etiamſi ſit
incorrigibilis , ſecundùm unum intellectum
non eſſe ſub poteſtate ſæculari , nec perdere
privilegium clericale ante actualem traditio-
nem gloſſ. *ultim. hic* Hoſtien. *num.* 8. Butr. *num.*
7. & 17. idque ſecurius eſſe dicit Henric. Boich.
num: 8. *verſ. Sed ſecurius.* Sed ſecundum alium
intellectum clericus quando eſt depoſitus , &
incorrigibilis , ſine alia degradatione, & tradi-
tione ſtatim efficitur de foro ſæculari : & ita
hic eſt caſus ſingularis ſecundùm Cardinalem
26 *num:* 2. *verſ. Item ibi comprimendus.* Intellige ſe-
cundùm intellectum, quem ſequitur Joan. Andr.
num: 10. & 11. rationem reddit à fortiori, quia
ſi abſque depoſitione clericus tertiò monitus in-
gerens ſe enormitatibus perdit privilegium cle-
ricale, ut cap. *Contingit, il ſecondo,* cap. *In au-*
dientia, & cap. *Perpendimus, infra de ſenten. ex-*
commun. multò magis perdet jam depoſitus, qui
tertiò monitus poſtea ſe non correxit. Neque
hic dicitur quod tradatur ſæculari poteſtati,
ſed quod ſæcularis poteſtas eum comprimit.
Hoc tamen intelligunt Cardin. *num:* 6. *verſ. Hoc*
27 *tamen,* Imol. *eodem num: verſ. Et ſecundùm hoc:*
quando de incorrigibilitate notoriè conſtat , ut
quia incedit armatus, & ſpernit monitiones E-
piſcopi: tunc enim non eſt neceſſe , ut convinca-
tur ordine judiciario ſervato, cùm in notorio ta-
lis probatio non requiratur, cap. *Ad noſtram, il ter-*
28 *zo, infra de jurejur.* cap. *Manifeſta,* & cap. *De ma-*
nifeſta, 2. *quæſt.* 1. alioquin ſi non conſtaret de in-
corrigibilitate , & judex laicus eum compre-
henderet, & clericus negaret ſe eſſe incorrigi-
bilem, de hujuſmodi articulo an eſſet incorrigi-
bilis prius cognoſcendum eſſet per Judicem Ec-
cleſiaſticum, arg. c. *Si Iudex laicus, de ſent. excomm.*
lib. 6.
29 Decimò nota ibi , *Cùm Eccleſia non habeat ul-*
tra quid faciat. Ita demum Clericum depoſitum
incorrigibilem eſſe comprimendum per curiam
ſæcularem, ſi Eccleſia non habeat ultra quid fa-
ciat, ſcilicet de facto , prout intelligunt Docto-
res, non autem de jure , quia certum eſt Eccle-
30 ſiam de jure ultra pœnas depoſitionis excom-
municationis, & anathematis, habere etiam alias
pœnas, cùm multæ ſint, ut notat gloſſ. 2. in cap.
Ad reprimendam, de offic. Ordinar. & Joan. Andr. in
cap. *Pro humani, num:* 4. *col.* 3. *circa finem in verb.*
Excommunicationis, de homicid. lib. 6. & fuſius in
cap. *Qualiter, & quando, il ſecondo, num:* 18. *verſ.*
Secundùm Canones autem, infra de accuſat. Poteſt
enim omnia bona temporalia confiſcare, ut ibi,
& in c. *Excommunicamus,* §. *Damnati, infra de hæ-*
ret. Item habet pœnam verberum citra ſangui-
nis effuſionem, ut c. *In Archiepiſcopatu, de raptor.*
Item imprimit characterem etiam in facie , li-
cèt non ita profundè , ut ſanguis eliciatur , ſed
cutis ſuperficies deformetur in ſignum malefi-
cii, ut cap. *Ad audientiano.* juncta gloſſa *ult. de cri-*
min. falſ. Item inducit ſervitutem, cap. *Ita quo-*
rumdam. de Iudæ, ubi Chriſtiani deferentes mer-
ces prohibitas ad Saracenos capientium ſervi
efficiuntur. Item poteſt diffidare Clericum cum
omnibus bonis ſuis, ut à quocumque poſſit im-
punè offendi , ut in prælleg. cap. *Pro humani,*
Item poteſt detrudere in Monaſterium ad tem-
pus, vel in perpetuum, cap. *De lapſis,* 16. *quæſt.* 6.
31 cap. *Novimus,* §. 1. *de verbor. ſignificat.* & in ſpe-
cie habet pœnam exilii , ut cap. *Accuſatoribus,*
3. *quæſt.* 5 cap. *Probinum,* & ibi gloſſ. *fin.* 16. *quæſt.*
6. c. *Accedens,* 50. *diſtinct:* cap. *primo, de calum-*
niator. cap. *ult. de pœn.* idque per omnes exilii
ſpecies , de quibus notat gloſſ. in Extravag. *Ad*
noſtri Ioannis XXII. in verb. Banniti, de privileg.
Cùm ergo hic text. dicat Clericum incorrigi-
bilem poſt depoſitionem , excommunicatio-
nem , & anathema eſſe comprimendum per ſæ-
cularem poteſtatem, ita ut ei pœna exilii depu-
tetur , eo quod Eccleſia non habeat ultra quid
faciat; & tamen Eccleſia poſſit eandem quoque
pœnam exilii infligere per omnes ejus ſpecies:
utique cogimur fateri ea verba non eſſe intelli-
genda de jure , ita ut Eccleſia non habeat ultra
quid faciat ex defectu pœnarum , vel ex defectu
poteſtatis, ſed de facto propter potentiam iſtius
criminoſi, qui ab Eccleſia corrigi , & comprimi
non poteſt; & ita hunc text. intelligit Abb. An-
tiq. *ante num:* 1, *in verb. Vltra quid faciat,* dicens
hoc cap. intelligi de nobilibus, & potentibus, ad
quorum correctionem non ſufficit Epiſcopus,
vel Prælatus: & cum eo concordant Joan. Andr.
num: 8. *in verb. Vltra,* Bald. *num:* 2. *in verb. Quid fa-*
ciat, Bellam. *num:* 3. *in verb. Vltra,* Butr. *num:* 18.
Cardin. *num:* 5. *verſ. Secus ſi incorrigibilis ,* &
Anchar. *num:* 6. *verſ. Adverte tamen,* ex quibus pa-
tet hanc eſſe communem lecturam ad iſtum
text. prout etiam teſtatur Abb. Siculus, *num.* 24.
Nec

32 Nec refragatur , quod Eccleſia poſſit invocare
Judicis ſæcularis auxilium, iſque teneatur illud
præſtare tanquam Eccleſiæ miniſter, c. *Admini-*
ſtratores, 23. *quæſt.* 5. cap. 1. *de offic. Ordinar.*
cap. *Petimus,* 11. *quæſt.* 1. Et eo invocato poſſit
Eccleſia imponere pœnam exilii , vel aliam ca-
nonicam, ut in c. *Vt fama. de ſentent. excommuni-*
cat. ubi clericos incorrigibiles Eccleſiaſticus
33 Judex detrudit in arctam cuſtodiam. Quoniam,
ut benè reſpondet Abb. *hic num:* 25. *circa med.*
verſ. Et ad contrarium , fortè de facili capere non
poterat per familiam Poteſtatis fortaſſe ad hoc
ſæpe ac ſæpius adhibitam ; Unde Eccleſia non
vult amplius habere curam ipſius , ſed dimittit
eum Judici ſæculari , qui poterit habere majo-
rem ſolertiam in capiendo eum, cùm agnoverit
illum eſſe de foro ſuo; vel fortè ut ſæpè de facto
contingit, iſte clericus captus multoties captu-
ram illuſit effringendo carceres , & deteriora
committendo ; & ita Eccleſia non potuit eum
condignè caſtigare, cùm pœnam mortis non ha-
beat; Quare ipſum relinquit Curiæ ſæculari, quæ
legitimam pœnam infligat. Et dic legitimam, id
eſt a legibus ſæcularibus impoſitam, & ſic mor-
tis, vel mutilationis membri, ſecundùm qualita-
tem delicti, ut *hic* per Abb. Antiq. *in verb. Legiti-*
ma ; & hunc dicit eſſe verum intellectum Abb.
Sicul. *ubi ſupra ,* quem etiam poſuit Archid. in
cap. *Si quis Sacerdotum, num.* 5. 6. & 7. 11. *quæſt.* 1.
relatus a Bellam. *hic num.* 3. *in verb. Vltra ,* ubi ait
tunc demum clericum tradendum eſſe Curiæ
ſæculari, id eſt permittendum eſſe ; imò præci-
piendum Judici ſæculari ut eum capiat, & coer-
ceat, ſi per Eccleſiam corrigi non poſſit propter
illius potentiam, vel malitiam, vel quia deten-
tus utendo arte necromantiæ illudit carcerem,
& ibi in pace eſſe non vult. Et concordat Car-
din. *hic num:* 5. *circa med. verſ. Secus ſi incorrigibilis,*
dum ait clericum eſſe incorrigibilem cùm non
vult pœnitere, nec poteſt capi per Judicem Ec-
cleſiaſticum, & tunc eſſe coercendum per Judi-
cem ſæcularem, cùm Eccleſia non habeat ultra
quid faciat. Et ex hoc intellectu notabiliter col-
lige clericum depoſitum , & incorrigibilem
quandiu , ut vulgò dicitur , eſt in fortis Curiæ
Eccleſiaſticæ, nullatenus eſſe tradendum Curiæ
ſæculari , cùm Eccleſia poſſit eum punire pœnis
Canonicis, de quibus ſupra. Quod ſingulariter
nota, quia multi in hoc decipiuntur.
34 Ultimò nota ex hoc textu, & memoriæ com-
menda practicam procedendi contra clericum
criminoſum. Servandi ſunt enim quatuor gra-
dus, ut hic per Hoſtien. *num:* 5. & 9. *in verb. Pote-*
ſtatem, Joann. Andr. *à num.* 6. *ad* 9. Bald. *num:* 2.
Imol. *num:* 3. & alios communiter. Conſtito e-
nim de delicto , ſi delictum eſt depoſitione dig-
num, clericus deponitur. Et hic eſt primus gra-
dus pœnæ infligendæ : & ſi ſe corrigat, quia non
iterat, nec continuat delicta , & depoſitionem
ſervat, & pœnam , & pœnitentiam injunctam
adimplet, non proceditur ulterius : ſed ſi ſit in-
corrigibilis prædicta non ſervando , & ſimilia,
vel deteriora crimina perpetrando , excommu-
nicatur : & hic eſt ſecundus gradus. Creſcente
verò contumacia anathematizatur : & hic eſt
tertius gradus. Demum ſi non reſipuerit , quin
potius in profundum malorum devenerit , ne ſit
perditio plurimorum, ſcilicet per malum exem-
plum, vel etiam plurimos damnificando , mu-
tilando, vel occidendo : Tunc demum cum Ec-
cleſia non habeat ultra quid faciat, non ex defe-
ctu pœnarum, vel poteſtatis , ſed quia propter il-
lius potentiam de facto non poteſt eum compri-
mere, & coercere , relinquet eum comprimen-
dum per ſæcularem poteſtatem: qui eſt quartus
gradus pœnæ infligendæ , & eſt ſimile in c. *Di-*
ctum, 81. *diſtinct.* cap. *Clericus,* 3. *quæſt.* 4. cap. *Si*
quis Sacerdotum, 11. *quæſt.* 1. cap. *At ſi clerici ſupra*
eodem.
35 Cæterum adverte, quia hæc procedendi for-
ma locum habet quando pœna incipit à crimi-
ne, ſeu quando proceditur propter crimen: Tunc
enim clericus criminoſus primò deponitur, ſe-
cundo excommunicatur, tertiò anathematiza-
tur , & quarto loco per Curiam ſæcularem com-
primitur ut dictum eſt. Secus verò ſi pœna inci-
piat à contumacia, quia tunc procedendum eſt
ordine inverſo: nam primò, clericus contumax
ſuſpenditur, ſecundò excommunicatur , tertiò
deponitur, quartò, & ultimò traditur Curiæ ſæ-
culari. Et hunc ordinem reſpiciunt jura pro, &
contra hic allegata , videlicet cap. *Forte,* 23. *qu.*
4. cap. *Quorumdam,* 23. *diſt.* cap. *Honoratus,* 74. *diſt.*
cap. *Quoniam,* §. *fin. infra ut lit. non conteſtat.* Et hic
declarant gloſſ. *ultim.* Innoc. *num:* 1. Hoſtien.
num: 9. *verſ. Et hoc verum eſt quando pœna incipit à*
crimine, & *num.* 11. *verſ. Vbi verò pœna incipit à con-*
tumacia, Bald. *num.* 2. Henric. Boich. *in fine, verſ.*
Si pœna incipiat à contumacia, Butr. *num.* 33. & re-
liqui omnes.
36 Expeditis notabilibus , venio ad celebrem
quæſtionem , An clericus non ſervatis gradibus
pœnarum hic præſcriptis ſtatim ſit degradan-
dus, & tradendus Curiæ ſæculari quando com-
miſit crimen aliquod atrociſſimum, puta homi-
cidium cum proditione, vel paricidium, vel ho-
micidium cum latrocinio, ſeu ſpoliatione , vel
homicidium cum ſacrilegio , ut in eo, qui occi-
dit Presbyterum, vel perſonam ſacram, vel a-
liud ſimile, propter quod de jure civili laico eſ-
ſet imponenda aliqua pœna ex atrociſſimis, ver-
bi gratia pœna ignis, pœna diſcerptionis, quæ
infligitur , cùm reus ſecatur in plura fruſta, &
pœna traditionis ad beſtias , vel aliæ; de quibus
in l. *Pœna paricidii, ff. ad leg. Pompe. de Paricid.* in l.
Sacrilegii, ff. ad leg. Iul. Pecula. & in l. *Capitalium*
per totam, ff. de pœn. & quid ſi clericus commiſe-
rit plura homicidia, plures falſitates, vel plura
latrocinia, ex quorum ſingulis eſſet depoſitione
dignus?
37 Petrus de Ancharano *hic à num.* 10. *verſ. Et*
quia ſuper illa materia uſque ad num. 16. *verſ. Ter-*
tiò opponitur, & in *repetitione* cap. *Ea quæ, ſub num.*
22. *verſ. Decimo nono quæro, de reg. juris, lib.* 6. &
in *conſ.* 158. *ex narratis in facto à num:* 5. in pu-
blica diſputatione , quam habuit Bononiæ, &
Abb. Siculus, qui tunc erat illius Scholaris repe-
tita diſputatione in cap. *At ſi clerici, à num.* 39.
uſque in fin. ſupra eodem. concluſerunt hunc text.
qui pro homicidio , vel furto imponit tantùm
pœnam depoſitionis; non autem degradationis,
& traditionis Curiæ ſæculari , debere intelligi,
& reſtringi ad homicidium, vel furtum non qua-
lificatum , quod non tranſeat in aliam ſpeciem
criminis graviorem. Item debere intelligi de
uno homicidio, vel falſitate, vel furto, non au-
tem

tem de pluribus diu frequentatis, quorum unumquodque eſſet dignum depoſitione. His enim caſibus putarunt non vendicare ſibi locum hoc cap. Nec communes theoricas DD. Sed tales ſtatim eſſe per Epiſcopum degradandos, & tradendos Curiæ ſæculari, ut luant pœnam ultimi ſupplicii. Et hanc opinionem Ancharani, & Abbatis poſtea probarunt Joan. de Anan. in cap. 1. num: 5. *poſt med. verſ. Sed in foro contentioſo etiam ſecundùm Canones, infra de iis qui fil. occider.* & in cap. 1. *num: 4. & 5 de homicid.* Felin. in cap. 1. *num: 49. ante med. verſ. Et quid etiam emergentia caſus, de Conſtitution.* & in cap. *Inquiſitionis, num: 5. de accuſat.* Dec. in d. cap. *At ſi clerici, num: 251. verſ. Poſtremò,* Abbas *uſque in fin.* qui licèt hanc opinionem non ſequatur; tamen concludit eam habere magnam æquitatem, ut delicta puniantur debita pœna, & ſe vidiſſe illam ſervari Florentiæ per unum Commiſſarium. Quam pariter Sylveſter Aldroband. *in addit.* ibi *littera E. verb. Enormi,* fatetur veriorem, ac latè tuentur Mantica *num: 64.* & Hippolyt. de Marſil. *in Repetit. à num: 335. verſ. Et refert, uſque ad num: 34[illegible]. verſ. Mihi autem,* ubi dixit ſibi placere dicta Abbatis per jura, & rationes, quas ipſe adducit, & in *conſil. 9. num: 17.* Guiliel. de Benedict. in cap. *Raynutius, part. 3. quæſtione, de homicidio, à num 40. verſ. Item & per conſequens, uſque in fin. de teſtam.* dicens eam communiorem *prope fin. dicti num: 40 verſ. Et per conſequens,* Alciat. *hic à num: 22. ad 26.* qui non ſolùm putat hanc opinionem veriorem eſſe in puncto juris, ſed amplius inquit ſervari de facto in pluribus locis, Brunell. *in repet. d. cap. 1. de homicid. part. 5. num: 6. verſ. Ego ſequor,* & *in tract. de conciliis lib. 3 art. 12. num. 3.* Alex. de Nævo *conſ. 59. num: 21. verſ. Ad hoc facit.* Andr. Barbat. ſibi contrarius *conſ. 64. num: 8. in fin verſ. Sed jura,* & *num: 9. vol. 1.* Angel. *de maleſic. verb.* Et ibi caput à ſpatulis amputetur, *num: 38 verſ. Adde quod notat Abbas,* ſubdens ſe eam vidiſſe de facto ſervari Ferrariæ, & ibi Auguſtinus, *num: 43. verſ. Et in quantum,* dicens communem, & ita vidiſſe practicari, Soccin. Sen. *de reg. jur. littera C. reg. 16. verſ. Quinto fallit,* Boſſius *tit. de foro competen. num. 135. verſ. Et in certis aliis delictis qualificatis,* & *num: 141. verſ. Scias quod in qualificatis,* Tiraquell. *de pœn. temperand. cap. 49. num: 36. & 37.* Diaz *in practic. criminal. canonica cap. 90. aliàs 96.* referens duos caſus, alterum Pariſiis 1530. in Sacerdote, qui animo deprædandi necaverat Rectorem cujuſdam Oppidi: alterum Hiſpali anno 1536. in quatuor Religioſis, qui Provincialem laqueo ſuffocatum in lecto interfecerant, Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 14.* dicens communem, & *lib. 9. cap. 16. num. 35. verſ. Tamen fallit,* ubi loquitur de clerico paricida, & *lib. 7. cap. 38. num. 11.* ubi de reo læſæ majeſtatis, Franch. *deciſ. 571.* Qui non ſolum *num: 4. verſ. Pro fiſco,* refert Neapoli ſubiiſſe pœnam ultimi ſupplicii clericum, qui furtum commiſerat in monte Pietatis, cùm fuerit degradatus per Curiam Eccleſiaſticam, & traditus Curiæ ſæculari: ſed *num: 1.* teſtatur etiam pœna mortis animadverſum fuiſſe in clericum in ſacris conſtitutum, qui una cum aliis decem furibus ingreſſus cum armis domum honeſtæ mulieris ſitam in Suburbio ſancti Antonii, accepta ab eadem clave unius capſæ, illa, & filiabus incluſis in quadam camera inferiori, ſubripuit ducatos ſeptingentos, & quædam mobilia: nam prævia conſultatione Sac. Congregationis Cardinalium negociis Epiſcoporum propoſitæ degradatus fuit, & traditus magnæ Curiæ. Et ſequuntur plerique ex junioribus. Et videtur ex mente Innocentii *hic in verb. Deponendus eſt,* dum ait: (Ubi clericus deponitur pro crimine ſufficit depoſitio, niſi enormitas criminis aliud inducat.) & Bald. *ante num: 1. verſ. Secus alternativè,* ubi ſimiliter limitat hunc tex. Niſi enormitas cauſæ aliud inducat.

38 Pro hac opinione Anchar. & Abb. inducitur primò text. in cap. 1. *de homicid* ubi refertur illud *Exodi cap. 21. Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari meo evelles eum ut moriatur.* Nam dicendo, *evelles eum ab altari,* oſtendit ſe intelligere de clerico homicida per inſidias; & ſic qualificato, qui ſervit altari, non autem de laico, qui non ſervit, imò ſtare debet ab altari remotus, ut cap. 1. *de vit. & honeſt. clericor.* nam privatio, ſicut eſt evellere, præſupponit habitum, cap. *Ad diſſolvendum, de deſponſat. Impuber.* l. *Decem, ff. de verb. obligat.* Et evelli propriè dicitur quod eſt impreſſum, & infixum, ſicut eſt clericus reſpectu ſervitii altaris, cap. *Cùm ſecundum, de præbend.* Intelligit ergo, *evelles,* ſcilicet per depoſitionem, ſeu degradationem Judicis Eccleſiaſtici, ita ut moriatur per executionem Judicis ſæcularis; Idcirco enim littera dicit, *moriatur,* in tertia perſona quaſi non per Epiſcopum, qui evellit ab altari, cum Eccleſia non proferat ſententiam ſanguinis, cap. *Sententiam, ne cler. & monach.* ſed per alium pœna

39 mortis ſit imponenda, quia verbum, *moriatur,* in dubio intelligitur de morte naturali, & non civili, in cap. *Suſcepti, de reſcript. lib. 6.* & in l. *Ex ea parte, §. In inſulam, ff. de verbor. oblig.* Et aliæ expoſitiones ibi poſitæ per Joan. Andr. *num: 1. in verb. Moriatur:* videntur contra mentem legis Exodi, quæ homicidas ſimpliciter morte puniebat, & modo redacta eſt illa lex inter Eccleſiaſticas conſtitutiones, ut ſervetur, non ut fruſtra membranas occupet, cap. *Si Romanorum, 19. diſtin.* Et eo magis hæc interpretatio videtur recipienda, quia concordat cum jure civili, ut in auth. *Ut clerici apud propr. Epiſcop. ante fin.* & in auth. *Clericus, C. de Epiſcopis, & Cler.*

40 Cæterum advertendum eſt d. cap. 1. de homicid. habere varios intellectus; ac proindè allegari non poſſe ad deciſionem cauſarum, ut not. Bart. in l. *In ambiguo, num: 2. ff. de reb. dub.* Alex. l. 1. *col. 2. ff. ſol. matrim.* Felin. in cap. 1. *circa fin. de Conſtitution.* præſertim ad limitandam clerico-

41 rum exemptionem ex iis, quæ dicam infra *num: 66. & 79.* Multi enim intelligunt illum text. in laico, qui proditoriè homicidium commiſit; & hoc magis conſonat Scripturæ ſacræ, quæ ibi ponitur: & ſenſus eſt, ut ſi occidens confugiat ad Eccleſiam, & teneat altare, debeat tamen inde evelli, quia proditoriè occidit, nec gaudet immunitate, de qua in cap. *Inter alia, de Immunitat. Eccleſiaſt.* Verbum enim, *evelles,* ibi ſignificat abſtractionem facti, non autem ſeparationem clerici ligati Eccleſiæ. Et hunc intellectum ponit ibi gloſſ. *in verb. Per inſidias,* & Hoſtienſ. *in princip. in verb. Altari meo,* Alex. *conſ. 145. Viſo Themate, num: 5. lib. 7.* & Aretin. *hic numer. 59.* & videtur hodie approbatus in *Conſtitutione 7.* Gregorii XIV. *de immunitat. Eccleſiaſt.* ut dixi in

42 dicto cap. *Inter alia, num: 31. & 51.* Pleriq; autè exponunt verbum, *moriatur,* ibi poſitum, id eſt, deponatur, quod habetur inſtar mortis, §. *Quia ergò, 2. quæſt. 7.* Et hæc eſt communis ſententia,

43 ut atteſtatur Aretin. *dicto num: 59.* Quamvis enim verbum, *moriatur,* regulariter ſit intelligendum de morte naturali, tamen hoc fallit quando refertur ad Eccleſiam, quæ hanc pœnam non infligit, cùm non habeat vindictam ſanguinis, ut

44 dictum eſt. Et eſt ſimile in cap. *Per venerabilem. Rationibus, infra qui fil. ſint legit.* ubi verba illa Deuteronomii, *decreto Iudicis morietur,* quæ in veteri teſtamento intelligebantur de morte naturali, in lege nova ab Eccleſia ſic exponuntur, mori præcipitur, id eſt, per excommunicationis ſententiam velut mortuus à communione fidelium ſeparari: nam ut inquit Hoſtien. ibi *num. 35.* duplex eſt mors, ſcilicet corporalis, quam exercet Judex ſæcularis cum gladio materiali, per quem animadvertit in facinoroſos homines, l. 3 *ff. de juriſdict. omn. Iudic.* c. *Ille gaudium, 24. quæſt. 4.* id eſt, fundendo ſanguinem, animam, quæ dat vitam corpori, extra corpus vertit, & ſic anima ſeparata à corpore remanet ipſum corpus mortuum. Alia eſt mors ſpiritualis, quam exercet Princeps Eccleſiaſticus gladio ſpirituali cap. *Viſis, 16. quæſt. 2.* quo animadvertit in facinoroſos, ſcilicet expellendo, & ſeparando gratiam Dei, quæ eſt vita, ſive ſpiritualis anima animæ humanæ. Et hac anima ſpirituali ab anima humana ſeparata, remanet anima humana mortua, ut cap. *Si quis Presbyterorum, de reb. Eccleſiæ, non alien.* cap. *Corripiantur, 24. quæſt. 3.* cap. *Si quis, de major. & obed.* unde Auguſtinus *tom. 9. tract. 49. in Ioannem.* (Eſt mors, quam homines timent, ſcilicet ſeparatio animæ à corpore; & eſt mors quam non timent, ſcilicet ſeparatio Dei ab anima, qui eſt vera vita animarum) Et de morte ſpirituali ſcilicet depoſitionis communiter intelligitur illa Decretalis *prima de homicid.* ut

45 prædixi. Et quamvis lex Exodi ibi poſita loqueretur de morte naturali, tamen illud præceptum, cùm ſit judiciale, fuit evacuatum per Adventum Chriſti, ut docet S. Thomas *in 1. 2. quæſt. 103. art. 4. & quæſt. 104. art. 3.* & cùm ſit hodie redacta inter conſtitutiones Canonicas, non debet intelligi ſecundùm rigorem, quo intelligebatur in lege veteri, ſed ſecundùm manſuetudinem Eccleſiæ in lege Evangelica, quæ utitur gladio ſpirituali non ad mortem, ſed ad medelam,

46 c. *Multi, in princ. 2. quæſt. 1.* cap. *Audi, 11. quæſt. 3.* & cap. *Cùm medicinalis, de ſentent. excomm. lib. 6.* Nec ſatisfacit ponderatio Ancharani, & Abbatis, quod verbum, *moriatur,* ibi ponatur in tertia perſona, ſcilicet per executionem Judicis ſæcularis: quia Eccleſia dum tradit reum ſæculari poteſtati, non debet adjicere ut moriatur: Imò debet efficaciter intercedere ut citra mortis periculum circa eum ſententia moderetur, quæ ſunt verba text. in cap. *Novimus, de verb. Significat* & hic notant Hoſt *num: 8. in verb. Comprimendus,* & Joan. Andr. *num. 9. in eod. verb.* Nec refragatur, text. in c. *Delatori, 4. quæſt. ult.* quia intelligitur myſticè, ut ibi notant Archid. & Turrecrem. & ſcripſi plenius in d. cap. 1. *n. 4. de homicid.*

47 Secundo igitur loco pro opinione Ancharani, & Abbatis inducitur, tex. in dicto cap. *Novimus, de verb. Significat.* ubi Papa occaſione explicandi contenta in Canonibus antiquis, & in ſuo Decreto contra falſarios promulgato ſuper forma degradationis, & traditionis faciendæ ſæculari poteſtati, ſic ait: (Ut clericus propter hoc, vel a-

48 liud flagitium grave non ſolùm damnabile, ſed damnoſum fuerit degradatus, tanquam exutus privilegio clericali ſæculari foro per conſequẽtiam applicetur: nam jus alternativæ oſtendit regulam degradationis, & traditionis clerici facinoroſi non eſſe reſtringendam ad ſolum crimen falſi, ſed generaliter infligendam pro quolibet crimine gravi damnabili in ſe, & damnoſo quoad exemplum aliorum.) Nec ſatisfacit reſponſio Aretin. *hic num: 59. verſ. Non obſtat text.* in cap. *Novimus,* & aliorum dicentium delictum grave, & damnoſum intelligi, quando delinquens eſt incorrigibilis propter ſcandalum, ſeu malum exemplum. Quoniam huic interpretationi obſtat natura dictæ alternativæ: nam ſicut qualitas incorrigibilitatis non requiritur in prima parte alternativæ pro crimine falſi, ita nec in altera ſuper alio flagitio gravi, quia res dubia in una parte alternativæ declaratur habito reſpectu ad poſitam in alia, ſecundùm Bart. in l. 1.

49 *num: 1.* & Socin. Sen. *eod. num: 1. ff. de reb. dub.* Tum quia dictio, *aliud,* oſtendit Summum Pontificem intellexiſſe de ſimili gravi quidem, ſed citra requiſitum incorrigibilitatis ſicut in falſo, quia ponitur comparativè ad illud, ſecundùm gloſſ. in l. *Si fugitivi, in ver. Alia pœna, C. de ſerv. fugitiv.* & Bald. in l. *fin. num: 1. C. de his qui non domin.* Et ita præallegatum cap. *Novimus,* intellexit Innoc. *ibi num: 1.* dum generaliter ait: (Nota quod pro quolibet crimine, dummodo ſit damnabile, & damnoſum, poteſt aliquis tradi Curiæ ſæculari.)

50 Sed ad textum in dicto c. *Novimus,* ego reſpondeo, verba illa, *vel aliud flagitium grave,* eſſe intelligenda de criminibus, pro quibus eſt expreſſum in jure clericum eſſe degradandum, & tradendum Curiæ ſæculari: nam cùm prima pars alternativæ loquatur de falſario litterarum Apoſtolicarum, de quo eſt in jure expreſſum, ut debeat degradari, &c. ut in cap. *Ad falſariorum, de crim. falſ.* utique dum text. dicit propter hoc, ſcilicet crimen falſi, & poſtea ſubjungit, vel aliud flagitium grave; debet intelligi de alio flagitio ſimiliter in jure expreſſo, ponderando dictionem *aliud,* quæ eſt repetitiva ſimilium juxta præcitatam gloſſ. in d. l. *Si fugitivi.* Inter caſus autem in jure expreſſos non reperitur homicidium qualificatum, nec homicidium, vel furtum iteratis juribus repetitum, ut latiùs dicetur infra *num: 68. & ſeqq. & num: 83.* Innocentius verò in dicto cap. *Novimus, num. 1.* non reſidet in illa opinione, quod pro quolibet crimine damnabili, & damnoſo poſſit quis degradari, ſed ſubjungit, *vel aliter,* ut dicimus in cap. *Excommunicamus, ſupra de hæret.* ibi autem *num: 1.* tenet pro tribus tantùm criminibus in jure expreſſis poſſe fieri degradationem, & traditionem Curiæ ſæculari. Et ita Innocent. potius allegari poteſt pro contraria ſententia: & ſimiliter dum dicit hunc textum non procedere ſi enormitas criminis aliud inducat, allegat textum in d. c. *Ad falſariorum.* Et ſic loquitur in caſibus exceptis in jure.

Tet-

51 Tertiò, Pro eadem opinione Abb. in d. c. *At
ſi clerici, num: 41. col. penult. ante med. ver. Al-
lego etiam textum, ſupra eodem*, inducit tex. in
cap. *Pro human. de homicid. lib. 6.* ubi cùm clerici
mandantes, ſeu facientes hominem Chriſtianum
interfici per aſſaſſinium, & receptantes, defen-
dentes, ſeu occultantes aſſaſſinum habeantur ab
omnibus diffidati: ex hac perpetua diffidatione
ex veriſimili mente innuitur Eccleſiam nolle
graviter delinquentes in ſuo foro retinere, ſed
juxta delicti qualitatem puniendos dimittere
Curiæ ſæculari.

52 Verum ut reſpondet Aretin. *hic num: 59. circa
fin.* ille caſus ſpecialis habuit cauſam, & occaſio-
nem à frequentiſſimis cædibus, & magnis peri-
culis, quæ imminebant: propter illos aſſaſſinos;
unde in aliis delictis quantumcunque enormi-
bus non videtur militare eadem ratio: nam pro-
pter delicti frequentiam aliquid ſeverius ſta-
tuitur, ut l. *Aut facta in fin ff. de pœnis*, & nihilomi-
53 nus etiamſi vigeret eadem ratio; quia tamen lex
iſta eſt pœnalis, & exorbitans, non deberet fieri
extenſio; text. eſt notabilis in l. *Sed ſciendum. ff. ad
leg. Pompe. de Parricid.* & benè facit gloſſ. notab.
in Clem. *Vt ſic, qui in verb. Eiſdem. de ætat. & qua-
lit.* nec obſtat text. in cap. *De multa, de præbend.*
quia dici poteſt ibi fieri extenſionem propter fa-
54 vorem publicum Eccleſiarum: vel dicas, licèt
aliàs fieret extenſio, non tamen fieri poſſe ubi-
cunque poteſtas conceditur laico ſuper juribus,
vel perſonis ſpiritualibus, quia cùm hæc ſit o-
dioſa, non extenditur etiam per majoritatem
rationis, ut in cap. *Tua, il primo, infra de decimis*,
juncto cap. *Cùm in tua, eodem tit.* ſecundùm Are-
tin. *hic num: 60. & 61.*

55 Quartò, Pro hac parte allegatur text. in c.
Sunt quædam, 23. quæſt. 5. ubi dicitur: ſunt quæ-
dam enormia flagitia, quæ potius per mundi ju-
dices, quam per Antiſtites, & Rectores Eccleſia-
rum vindicantur: & in fine ſubjungitur, illos ma-
ximè conſtitutos eſſe propter latrones, homici-
das, raptores, & ut illos damnent, & alios ſuo ti-
more compeſcant.

Sed ille textus non loquitur de clericis, ſed de
laicis, qui, ut ibi dicitur, interficiunt Pontificem
Apoſtolicum, Epiſcopum, Presbyterum, ſive
Diaconum. Tales enim vindicantur à ſæculari-
bus poteſtatibus, licet puniri poſſint etiam per
Eccleſiam, cum crimen ſacrilegii ſit mixti fori,
ut notatur in cap. *Cùm ſit generale, infra, de foro
competent.* alioquin ſi textum de clericis intel-
ligeremus, & de omnibus delictis ibi expreſſis,
ſequeretur, ut clerici pro quolibet homicidio,
furto, vel raptu puniendi eſſent per Judicem ſæ-
cularem, quod eſt de directo contra hoc capitul.
& c. *Tua, inſ. de pœn.*

Quintò, Ad idem inducitur text. in cap. *At ſi
clerici, in fine ſupra eodem*, ibi: (Non debet quem-
libet pro ſuis exceſſibus judici tradere ſæcula-
ri.) Quæ verba innuunt Epiſcopum poſſe hoc fa-
cere etiam non data incorrigibilitate, licèt face-
re non debeat indifferenter, & quandocunque,
ſed tantummodo cùm delictum hoc exigit, vel
ob ſui gravitatem, vel frequentationem ſecun-
dùm Abb. *ibi d. col. pen. poſt medium, verſ. Item in-
duco.*

Verum hic intellectus deſumitur ex illis ver-
bis, *non debet quemlibet*, exponendo *non quemli-
bet*, id eſt, *nullum*, ſed alii melius exponunt *quem-
libet*, id eſt, depoſitum: & hoc modo ille text. po-
tius facit pro hac parte ſecundùm Aretin. *hic d.
num. 61.*

56 Sexto, & ultimò (quod eſt præcipuum funda-
mentum pro hac opinione) in hujuſmodi deli-
ctis atrociſſimis, quæ requirunt pœnam exceſſi-
vam, non invenitur aliqua pœna Canonica, qua
reus poſſit condignè puniri, ex Theorica Inno-
centii in cap. *Qualiter & quando, il ſecondo. num:
6 verſ. Secundùm Canones autem*, & ibi etiam Jo-
ann. Andr. *num:* 18. *eodem verſ. infra de accuſat.*
ubi æquiparando per modum regularum pœnas
Canonicas legalibus pœnis tradunt regulam
quod in omnibus delictis, in quibus per leges
ſæculi imponitur pœna mortis naturalis, ſe-
cundum Canones ſuccedit pœna degradationis,
& traditionis Curiæ ſæculari: ergo contra cle-
ricum, qui homicidium qualificatum perpe-
travit, vel plura homicidia, falſitates, vel
latrocinia, Eccleſia uti poterit hac pœna degra-
dationis, & traditionis Curiæ ſæculari; quia
non habent ultra quid faciat, ut hic dicitur, cùm
ſecundùm Canones nunquam imponatur pœna
mortis corporalis, cap. *Clericis*, & cap. *Senten-
tiam, infra ne Clerici vel Monach.* cap. 1, & 2. 51.
diſtinct. Cùm enim pro ſimplici homicidio, vel
furto procedat ad depoſitionem, & detruſio-
nem in Monaſterium, ut *hic*, & in cap. *Tua, de pœ-
nis*, utique pro qualificato, vel iterato, cum gra-
vior pœna ei condigna non reperiatur inter Ca-
nones, recurrendum erit ad vindictam ſecun-
dum leges ſæculi mediante degradatione, & tra-
ditione judici ſæculari, ut plenius ratiocinatur
Abb ut *ſupra num: 39. verſ. Item præmittendum cum
duob. ſeqq.*

57 Et confirmatur, quia pœnæ ita debent adæ-
quari, & commenſurari delictis, ut quod ſcele-
ratius eſt commiſſum, gravius vindicetur, cap.
Non afferamus, 24. quæſt. 1. cap. *Quæſivit, de his quæ
fiunt à major. par. Cap.* cap. *fin. in fin. de exceſſ.*
58 *Prælat.* & ex iteratione delicti pœnæ augeantur
ſecundum gloſſ. in l. *Quicumque, in verb. Vel
tertiò, in fin. C. De ſerv. fugitiv.* & in l. *Servos,
in verb. Sæpius, C. ad leg. Iul. de vi publ. vel
59 privat.* quia iteratio tranſit in conſuetudinem
peccandi, l. 3. *in fin. C. de Epiſcopal. audient* At ſi
homicidium, & furtum qualificatum, vel itera-
tum citra incorrigibilitatem puniretur eadem
pœna Canonica depoſitionis, ſeu detruſionis
in Monaſterium, qua punitur ſimplex, & uni-
cum, non ſervaretur juſtitia adæquationis: er-
go pro illius obſervatione dicendum eſt in qua-
lificato, ſeu iterato locum eſſe degradationi, &
traditioni Curiæ ſæculari. Quod primo loco a-
nimadvertit Abb. *d. nu: 39. verſ. Et prima*, & An-
char. *d. conſ. 158. n. 2.*

60 Cæterum hoc fundamentum principale de-
ſtruitur manifeſtè ex eo, quia pro atrociſſimis
delictis, pro quibus ſecundum leges imponen-
da eſſet pœna mortis, Eccleſia habet pœnam
carceris perpetui, quæ proportionatur pœnæ
mortis naturalis, ſaltem quando ſic detruſus
debet ſuſtentari pane, & aqua: nam, ut inquit
Cardin. *hic num: 4. verſ. Oppono eo caſu*, quo cle-
ricus detruditur in Monaſterium ad agendam
perpetuam pœnitentiam, ut ſuſtentetur pane
doloris, & aqua anguſtiæ, juxta text. in cap. *No-
vimus, §. Pro illo vero falſario ſcelerato, infra de verb.
ſignificat.* hujuſmodi pœna eſt loco ultimi ſup-
61 plicii: ſic ergo non eſt clericus delinquens im-
punitus, imò acriùs affligitur, quia minor pœna
& ſalutem non eſt ſtatim mori, quam diu affligi,
ſperare. Ita Cardinal. cum quo concordat Are-
tin. *hic numer. 53.* & facit text. in cap. *Nihil enim,
62 il ſecondo, de conſecration. diſtinct. 5.*

Nec adverſatur doctrina Innocentii in dicto
cap. *Qualiter & quando. numer. 6. verſ. Secundum
Canones autem, de accuſat.* quia non dicit id, ad
quod Anchar. eum allegat: ejus enim verba hæc
ſunt, (Secundum Canones autem nunquam im-
ponitur pœna corporalis mortis, ſed eſt quæ-
dam, quæ quaſi ſimilis ei habetur, ſcilicet quia
relinquitur ſæculari judici puniendus.) Allegat
cap. *Ad falſariorum, de crimin. falſ.* & alia jura,
in quibus expreſſum eſt clericum eſſe compri-
mendum à ſæculari poteſtate; atque ita Innoc.
non conſtituit illam regulam, quam ex eo elicit
Anchar. quod in omnibus caſibus, in quibus lex
civilis imponit pœnam mortis naturalis, ſecun-
dum canones ſuccedat pœna degradationis, &
traditionis Curiæ ſæculari: Hoc enim eſt mani-
feſtè falſum, quia lex civilis in multis caſibus
pro magnis flagitiis imponit laico pœnam ulti-
mi ſupplicii: & tamen lex canonica non impo-
nit pœnam degradationis actualis, nec tradi-
tionis Curiæ ſæculari, ut in cap. *Tua, infra, de
pœnis.* Et hic ponderat Aretin. *numer. 61. verſ.
Nec eſt verum quod ſemper Canon imponat pœnam
63 clerico, quæ poßit proportionari pœnæ civili, quæ
imponitur laico.* Ideoque lex civilis pro adulterio
imponit laico pœnam mortis corporalis, ut in
l. *Quamvis, la ſeconda, C. de adult. de communi.*
Alex. *conſ. 13. poſt numer. 3. lib. 7.* & tamen
clericus pro adulterio ſecundum canones non
degradatur, ſed deponitur, & in Monaſterium
detruditur ad agendam perpetuam pœniten-
tiam cap. *Si quis Epiſcopus, 81. diſtin.* gloſ. 1. in
64 cap. *Lator, 2. quæſt. 7. de communi.* Clarus *in §.
Adulterium, verſ. Sed quæro.* Item pro raptu lex
civilis imponit laico pœnam ultimi ſupplicii, l.
unic. C. de rapt. virgin. & tamen lex Canonica
non imponit Clerico pœnam actualis degrada-
tionis, nec traditionis Curiæ ſæculari, ſed de-
poſitionis, ut cap. *De puellis, 36. q. 2.* & notat Ar-
chid. in cap. *Lex illa. in fine, 36. q. 1.* & idem in rap-
tu monialis, ut l. *Si quis non dicam rapere, C. de
Epiſcop. & Cleric.* juncto cap. *Nullus 36. qu. 2.* Quin-
imo in pluribus delictis atrociſſimis, pro quibus
lex civilis imponit pœnam exceſſivam, ſecun-
dum Canones non fit degradatio, ut dicam infra
65 *num. 83. & ſeqq.*

Deſtructis igitur fundamentis opinionis An-
char. & Abb. magis placet contraria opinio,
quæ proculdubio validioribus fulcitur rationi-
bus, & magnis eſt authoritatibus roborata: nam
pro illa allegari poſſunt antiqui ferè omnes, qui
tenuerunt non eſſe locum degradationi, nec tra-
ditioni Curiæ ſæculari, niſi in caſibus in jure
expreſſis, de quibus dicam infr. *num. 68 & ſeqq.*
eamque tuetur in ſpecie, & communem dicit
Aretin. *hic à numer. 51. ad 62.* Barbatia in c. *At ſi
clerici, à num. 120. uſque ad num. 158.* præſertim
numer. 138. in fin. & ſeqq. ſupra eod. & ibi etiam
Dec. *numer. 258. verſ. Alia tamen opinio*, dicens
hanc veriorem *de jure Bero, num.* 182. & 182 An-
ton. Burgoſ. *numer.* 106. *verſ. Tu autem cum tri-
bus ſeqq.* Arnold. Albaſ. *in repetit. cap. Quoniam
quæſt. 11. à num. 37. uſque ad 75 de hæretic lib. 6.*
Riminald. Jun. *conſ. 685. num. 30. & ſeqq. vol. 6.*
Berrett. *conſ. 76. num.* 12. Plaza *in Epitom. delict.
lib. 1. c. 21. num. 7. & 13.* & *c. 22. num.* 43. Vil-
lalob. *commun. opinion. littera C, num.. 83.* & *litte-
ra I, num.* 8 Bonacoſſ. *commun. opinion. crim. lib.
1. in verb. Clerici ſi per inſidias*: & alii recentiores.
Et eam tenuit apertè Hoſt. in c. 1. *num. 2. de ho-
mic.* ubi firmat Clericum pro homicidio ex inſi-
diis, ſeu cum proditione, etſi qualificato, de quo
loquitur illud cap Ita demum eſſe tradendum
Curiæ ſæculari, ſi ſit incorrigibilis, & non aliàs
juxta tex. *hic.* Item Clericum pro homicidio de-
poſitum ſi poſtea committat alia homicidia, non
tamen eſſe tradendum Curiæ ſæculari, niſi ſit in-
corrigibilis ſecundum gradus hic præſcriptos,
ſenſit clarè Cardin. *hic num. 4. verſ. Oppono.*

66 Principale fundamentum hujus opinionis eſt,
quia Eccleſiaſtica libertas, & Clericorum exem-
ptio à ſæculari poteſtate non tantùm Canonicis
ſanctionibus, ſed etiam divina ordinatione fuit
conſtituta cap. *Si imperator*, & ibi glo. *in verb.
Et diſcuti.* Turrecrem. & præpoſ. *num. 1. 96. diſt*
in Concil Trident. *ſeſſ. 25. de reformat. cap.* 20 &
ſcripſi plenius in c. *Eccleſia ſanctæ Mariæ, numer.
10. & ſeqq. ſupra de conſtitut.* & eſt communis
67 opinio, ut dixit Rota inferiùs citanda *num.* 79.
ergo ſolus Papa poteſt hujuſmodi exemptionem
limitare, ſeu declarare præſcribendo in quibus
caſibus clerici ſint per Eccleſiam degradandi,
& comprimendi per Curiam ſæcularem, quia
cùm non puri hominis, ſed veri Dei vice funga-
tur in terris, jus divinum non humana, ſed di-
vina potius auctoritate diſtinguit, ſeu declarat,
ut in cap. *Quanto, ſupra de tranſlat. Epiſcop.* & ple-
nè declarant Hoſt. *in ſumma, de reſcript. §. Quas
vires, verſ. Poteſt autem, & ſeq.* Joan. Andr. in
cap. *Actus legitimi, num. 50. in fin. verſ. In contra-
rium allegatur. in Evangelio, de regul. jur. lib. 6.*
Anchar. *conſ. 373. Revocatur in dubium, & conſ.*
239. Parum dubitationis, Præpoſitus in c. *Lato-
rem, num. 17. 1. q. 1.*

68 Certi autem ſunt caſus, in quibus Romani
Pontifices per Conſtitutiones ſuas vel in corpo-
re juris inſertas, vel Extravagantes ordinave-
69 runt Clericos eſſe degradandos, & tradendos
Curiæ ſæculari, quorum primus eſt in crimine
hæreſis cap. *Excommunicamus, §. damnati.* & cap.
Ad abolendam, §. 1. de heret. cap. 1. & c. *Super eo,
70 eod. tit. lib. 6.* Secundus eſt in crimine falſificatio-
nis litterarum Apoſtolicarum, cap. *Ad falſario-
71 rum, de crimin. falſ.* Tertius in crimine inſidia-
rum, & conſpirationis contra proprium Epiſco-
pum, c. *Si quis Sacerdotum, 11. qu. 1.* De quo dic
plenius, ut ſcripſi in d. cap. *Ad abolendam, nu. 44,
de hæretic.* Et pro his tribus criminibus dumta-
xat de jure communi clericum poſſe degradari,
& tradi Curiæ ſæculari, alias verò tuendum eſſe
per Eccleſiam determinat Innoc. in dicto cap.
Excommunicamus, numer. 1. gloſſa in d. cap. *Ad
abolendam, in ver. Relinquatur*: cum qua con-
cordant ibi Hoſt. *num. 5. verſ. Ab hac regula ex-
cipiuntur caſus.* Joan. Andr. *num. 5. verſ. In gloſ-
ſa tribus*, Henric. Boic. *numer. 21. verſ. Fallit.* ubi

etiam Joannem, & Tancredum in hanc ſenten-
tiam citat. Butr. num: 20. verſ: Fallit in tribus ca-
ſibus, Cardin. num: 7. & Abb. num: 11. verſ: Sed
fallit primo, Gloſſa in dict. c. Si quis Sacerdotum, in
ver: Mox depoſitus, 11. quæſt. 1. ubi etiam Archid.
num: 1. Turrecrem. num: 5. verſ: Ad ſecundam
quæſtionem. Gemin. num: 4. & Præpoſ. num. 5.
gloſ. in cap. Novimus, in verb: Tradatur, de verbor:
ſignificat. & ibi etiam Innocent. num: 1. dum ſe
remittit ad ea, quæ dixit in dict: cap. Excommuni-
camus, Hoſtienſ. num: 1. in verb: Sæculari tradi-
tur Curiæ: & Cardin. num: 4. & hic notat idem
Hoſtienſ. num: 11. Ex quibus patet hanc eſſe
unanimem Canoniſtarum ſententiam: & ita
hanc eſſe communem theoricam Doctorum af-
firmat Guilielm. de Benedict. poſt tertiam partem
repet. cap. Raynutius de teſtam. in quæſtione de homi-
cid. num. 3. & ſequent. quem refert Foller. in
practic: crimin: canonic: fol: 272. num. 23. & Jul.
Clar. in praxi crimin. §. fin. quæſt: 36. verſ: Scias
etiam: in alijs autem criminibus utcumque a-
trociſſimis ſufficit ſola depoſitio, nec debet
actualiter degradari, ſi paratus ſit ſe corrigere,
ſed debet detrudi in perpetuum carcerem, ut
tenent omnes ſupracitati, & hanc dicit eſſe
communem opinionem Boſſ. in tit: de foro compe-
72 tent. num: 136. Quartus caſus eſt in Clerico aſ-
ſaſſino, qui tanquam publicè diffidatus, abſque
ulla depoſitione, vel ſententia ipſo jure & facto
relinquitur Curiæ ſæculari, ut in cap. Pro huma-
ni, de homicid: lib. 6. Unde tradendus eſt Curiæ
ſæculari non expectatâ incorrigibilitate. Et eſt
communis opinio, ut atteſtatur Guilielm. de
Benedict. in dict: quæſt: de homicid: quam poſuit
poſt repetit: cap: Raynutius, fol: 41. in fin. & Clar.
dictâ quæſt: 36. verſ. Quæro etiam. Neque in hoc
crimine aſſaſſinij requiritur ſolemnis degrada-
73 tio, ut dicit Caſſane. in conſuet. Burgund: in tit:
des ruſtiques: rubr: 1. in ver: Si aucun, fol: 193. in
2. fallent. & alij apud Clar. dict: quæſt: 36. verſ:
74 Sed quæro; Tu ſin. Franch. deciſ: 571. num: 7.
requiritur tamen declaratio Judicis Eccleſiaſti-
ci, qua pronuntiet ipſum eſſe aſſaſſinum: & hæc
eſt communis opinio, ut dicit Capic. deciſ. 112.
75 num. 2. & alij apud eundem Clar. loc. cit. Quin-
tus caſus eſt in Clerico incorrigibili, qui ſerva-
tis gradibus pœnarum præſcriptis in hoc cap.
Cùm Eccleſia non habet ultra quid faciat, præviâ
degradatione traditur Curiæ ſæculari ſecundùm
unum intellectum, & ſecundùm alium per Cu-
riam ſæcularem comprimitur, ut dixi ſuprà nu.
76 25. Sextus eſt in Presbyteris, & Clericis ſæcu-
laribus, & regularibus crimen nefandum con-
tra naturam exercentibus: nam ex Conſtitutio-
ne 72. Pij V. incipien. Horrendum illud ſcelus, in
Bullar. tom. 2. pag. 299. omni privilegio clerica-
li, omnique officio, dignitate, & beneficio eccle-
ſiaſtico illius Canonis auctoritate privantur, ita
ut per judicem Eccleſiaſticum degradati pote-
ſtati ſtatim ſæculari tradantur, quæ de eis illud
idem capiat ſupplicium, quod in laicos hoc in
exitio devolutos legitimis reperitur ſanctioni-
bus conſtitutum. Quod etiam de perpetranti-
bus hoc ſcelus idem Pontifex priùs ſtatuerat in
Conſtitutione 4. incip. Cum primum, §. 11. eodem
tom. pag. 180. de cujus Bullæ intellectu vide quid
ſcripſi in c. Ad falſariorum, in 5. not. infrà de crimine
77 falſ. Septimus & octavus eſt in his, qui ad Ordi-
nem Presbyteratûs minimè promoti, Miſſarum
celebrationem reperti fuerint uſurpâſſe, vel ſa-
cramentalem confeſſionem audiviſſe. Ab Inqui-
ſitoribus enim, & locorum Ordinarijs ab Or-
dinibus, ſi quos habuerint, degradati, ſtatim Cu-
riæ ſæculari traduntur debitis pœnis plectendi
ex Bulla 81. Clementis VIII. incipien. Etſi aliàs,
78 in Bullar. tom. 3. pag. 128. Nonus & ultimus eſt in
perſonis Eccleſiaſticis tam ſæcularibus, quàm
regularibus, quæ in provincijs, regnis, civitati-
bus, & locis, in Italia duntaxat exiſtentibus,
aureas, vel argenteas monetas tondent, fabri-
cant, colorant, vel aliàs adulterant, aut adul-
teratas ſcienter erogant, vel exponunt: nam
præviâ degradatione Curiæ ſæculari puniendæ
traduntur ex Conſtitutione Urbani VIII. inci-
pien. In ſuprema, edita Idibus Novembris anno
1627.
79 Cùm igitur regula ſtet pro exemptione Cle-
ricorum à ſæculari poteſtate ante omnem hu-
manam Conſtitutionem à jure divino inductam,
ut dicit præcitata gloſſa in cap. Si Imperator, 96.
diſtinct. & Bald. in auth. Statuimus in princip. Cod.
de Epiſcopis. & Clericis, & à prædicta regula certi
tantùm caſus reperiantur excepti, ut dictum eſt:
utique in alijs non exceptis firmatur regula in
contrarium, ut non ſit locus huic pœnæ degra-
dationis, nec traditionis Curiæ ſæculari, leg.
Quæſitum, §. Denique, ff. de fund. inſtruct. leg. Nam
quod liquide, §. final. ff. de pen. legat. cap. 2. de con-
jugat. lepros. Et notat Dyn. in rubr. de regul. jur.
lib. 6. & ita in proprijs terminis ratiocinatur Ro-
ta in Lucana Iuriſpatronatus 4. Iunij 1607. coram
Coccin. impreſſa poſt Conſil. Proſp. Farinac. de-
ciſ. 241. ubi num. 3. dicit Clericos jure divino
exemptos eſſe à juriſdictione laicorum ex præci-
tata gloſſa, quam Doctores communiter ſequun-
tur, & num. 7. firmat Epiſcopum non poſſe deve-
nire ad actualem degradationem Clerici, neque
eum tradere Curiæ ſæculari niſi in caſibus à jure
Canonico, & ex jure novo, ut ſuprà expreſſis,
quos ſingillatim commemorat, licèt mentionem
nõ faciat de ultimo caſu Clerici monetarij, quia
tunc temporis nondum edita fuerat Conſtitutio
Urbani VIII.
80 Neque obſtat, quòd exceptio non excludat
caſus ſimiles, imò ſimilia, & æquiparata exce-
ptis cenſeantur exceptuata, ut notat gloſſa in l.
1. in ver. Iudicati, C. de condict. indebit. & Abb. in
cap. Quoniam frequenter, num. 6. verſ. Si ergo eadem
81 ratio, ut lit. non conteſtat. Et quando in uno caſu
eſt per omnia eadem ratio, non poſſit dici am-
pliatio, vel extenſio, ſed excluſio, ſeu compre-
henſio ſub eodem caſu diſpoſito, ut in his termi-
nis advertit Anchar. hic num. 13. verſ. Non obſtat ſi
dicatur, & poſt eum Franch. deciſ. 370. num. 2.
82 Quoniam ut ex Aretin. dixi ſuprà num. 53. hoc
non procedit quando lex eſt ſimul pœnalis, &
exorbitans, quia tunc non proceditur de ſimili-
bus ad ſimilia ex identitate, vel majoritate ratio-
nis. Item non procedit quando agitur de limi-
tanda exemptione Clericorum à juriſdictione
laicali, ut per eum.
Et quòd non ſit deveniendum ad actualem
83 Clerici degradationem extra caſus in jure ex-
preſſos, etiamſi in alijs ſit eadem, vel major ra-
84 tio, ſic oſtendo apertiſſimè. Nam laici cuden-
tes falſam monetam, committunt crimen læſæ
ma-

jeſtatis, & per leges civiles imponitur pœna
exceſſiva, quia traduntur flammis exurendi, &
eorum bona publicantur, leg. 2. C. de falſ. monet.
ſecundum interpretationem, quam dicit eſſe
communem Vivius comm: opinion: in verb: Mo-
netam falſam Imperatoris, Covarr. Veterum colla-
tio Numiſmatum, cap. 8. num. 3. & in Gallia fal-
85 ſificantes monetam Regis, in aqua fervente, ſive
bulliente ſuffocantur, ut refert Igne. in repet: §.
Non aliàs, num: 597. ff. ad Sallanian. & Jul. Clar.
in prax: crimin: §. Falſum, verſ: Dixi etiam; & ta-
men Clerici monetarij ante dictam Bullam Ur-
bani VIII. non tradebantur Curiæ ſæculari, ut in
Extravag: unic: de crimin: fal: inter communes:
cùm hoc eſſet ſpeciale in falſarijs litterarum A-
poſtolicarum, ut in dict: c. Ad falſariorum, de cri-
min: falſ. nec poſt Bullam traduntur niſi in Italia.
86 Similiter clerici Idolorum cultores, Aruſpices,
& Sortilegi de jure canonico deponuntur, &
detruduntur in monaſterium, ut cap. Si quis Epi-
87 ſcopus, cum cap: ſeqq: uſque in fin: 26: quæſt. 5. Et
tamen de jure Civili laici concremantur, & eo-
rum bona publicantur, ſaltem in caſu, l. 3. C. De
88 malefic. & mathemat. Item Epiſcopi, & Clerici
rebellantes Sedi Apoſtolicæ non traduntur Cu-
riæ ſæculari, niſi ſequutâ incorrigibilitate, c. De
Liguribus, 23. quæſt: 5. & tamen committunt cri-
men atrociſſimum læſæ majeſtatis in primo ca-
pite, ut l. 1. in princ: & quod ibi notatur, ff. ad leg:
Iul: majeſt: & in Clem. Paſtoralis, de re judicat. Are-
tin. hic num: 58. & ſervatur ubique ut ſcindantur
in fruſta, teſte Julio Claro in §. Læſæ majeſtatis,
89 verſ: Sed quæro quæ ſit pœna. Et eodem modo cle-
rici contra naturam incontinentes, ſecundùm
Canones non traduntur Curiæ ſæculari, ſed de-
ponuntur, & in monaſterium detruduntur, ut
cap. Clerici, de exceſſ: Prælat. licèt hoc crimen ſit
atrociſſimum, & Bulla Pij V. reſtringitur ad ex-
ercentes, ut dictum eſt ſuprà num: 76.
90 Ex quibus patet verum non eſſe quod tradit
Abb. in cap: At ſi Clerici, num: 41. ſuprà eod. ubi
ait poſſe circa hoc dari novam doctrinam, quod
ubicunque per leges imponitur pro crimine a-
trociſſimo aliqua pœna ex ſæviſſimis, puta ut
reus damnetur ad beſtias, vel igne comburatur,
aut in fruſta ſcindatur, contra clericum talia
committentem poſſit judex laicus procedere ſu-
per tali crimine atrociſſimo, & Epiſcopum in
ſententia, & proceſſu prævenire, & eo degra-
dato legali pœnâ afficere: patet enim ex prædi-
ctis etiam ubi lex imponit aliquam ex prædictis
pœnis ſæviſſimis, & exceſſivis, nihilominus non
eſſe locum degradationi: & multò minus præ-
ventioni judicis laici, quia etiam in caſibus, in
quibus expreſſum eſt in jure, ut Clericus degra-
detur, nihilominus non efficitur de foro ſæcula-
ri, niſi poſtquam degradatio fuerit celebrata ſæ-
culari poteſtate præſente, ac pronuntiatum ei-
dem cùm fuerit celebrata, ut in ſuum forum re-
91 cipiat degradatum: & ſic intelligitur tradi Cu-
riæ ſæculari, ut eſt expreſſum in cap. Novimus, de
verb: ſignificat. & ibi dixi num: 5. & 6. facit cap.
Degradatio, in fin. de pœn. lib: 6. Cavendum eſt igi-
tur ab hac nova Doctrina ſecundùm illud Apo-
ſtoli: 13. ad Hebræos 9. Doctrinis variis, & peregrinis
nolite abduci. Ad hoc c. Qui neſciat. 11. diſtinct. &
quod notat gloſ. ult. in c. Cùm conſuetudinis, ſuprà
de conſuetudin.

92 Secundò principaliter pro hac opinione in-
ducitur multipliciter hoc cap. Nam Papa hic fuit
conſultus, an Regibus liceat clericos judicare, ſi-
ve in furto, ſive in homicidio vel perjurio, ſeu
quibuſcumque fuerint criminibus deprehenſi:
& quamvis in reſponſione ſimpliciter dicat pro
furto, vel homicido, vel perjurio ſeu alio crimi-
ne, tamen illa dictio, quibuſcumque, cenſeri debet
repetita, ut reſponſio congruat interrogationi,
l. Vt reſponſum, C. de tranſaction: §. Præterea Inſtitut:
de inutil: ſtipul. Et ita intelligit hunc text. gloſ.
in figuratione casûs, dum dicit: Papa reſpondet,
quòd ſi clericus in furto, vel alio quocunque
93 crimine deprehenſus fuerit, &c. Dictio autem,
quæcunque, facit venire majora non obſtante ver-
bo, alia, ad notat. per Aretin. in l. Quicunque, per
illum text. C. Qui admitt. & gloſ: juncto tex: in c.
Si ſibi abſenti, in verſ. Quicunque alius, de præben: lib:
6. & firmavit Rota coram Creſcentio deciſ: 1.
aliàs 32. de privileg.
94 Præterea hic tex. comprehendit homicidium
& furtum ſub unica verborum ſtructura, & de-
terminatione: ergo debet utrunque caſum æ-
qualiter determinare, l. Iam hoc jure, §. Si autem,
& ibi Bart. num: 1. ff. de vulgar. & l. fin. C. de ſen-
tent. cum ſimilib. Sed pro furto qualificato ſcili-
cet rei ſacræ, & cum ſacrilegio, Canones non
imponunt hanc pœnam traditionis Curiæ ſæcu-
lari, ut cap. fin. de furt. ergo nec pro homicidio
cum ſacrilegio, vel aliàs qualificato.
95 Ulterius quòd plura furta, vel plura homici-
dia non ſufficiant ad tradendum clericum Curiæ
ſæculari non datâ incorrigibilitate ſecundùm
gradus hic præſcriptos, probatur hic evidenter:
Nam dicit text. depoſitum pro homicidio, vel
furto, vel perjurio non ſtatim eſſe comprimen-
dum per ſæcularem poteſtatem; ſed ſi ſit incor-
rigibilis, prius eſſe excommunicandum, & cre-
96 ſcente contumaciâ anathematizandum. Dici-
tur autem incorrigibilis, qui ſimilia, vel deterio-
ra crimina committit, nec vult pœnitere, ſecun-
dùm Anton. de Butr. hic num: 22. Ergo iteratio
delictorum non ſufficit ad tradendum Curiæ ſæ-
culari, niſi deveniat in profundum malorum, &
ſic ſequatur ultima incorrigibilitas, quæ ſucce-
dit poſt anathema. Tunc enim Eccleſia non ha-
bet ultra quid faciat, & ideo ne ille ſit perditio
plurimorum, relinquit eum ſæculari poteſtati
puniendum. Quod benè obſervat Hoſt. hic pro-
pe fin. & Dec. in dict. c. At ſi clerici, num: 258.
ſuprà eodem, & latiùs dictum eſt ſuprà in ult. nota-
bili.
97 Ad hæc Clericus non eſt tradendus Curiæ ſæ-
culari, niſi quando Eccleſia non habet ultra quid
faciat, id eſt, quando de facto propter illius po-
tentiam non poteſt eum comprimere, ut oſten-
ſum eſt ſuprà in decimo notabili. Ergo non debet
attendi ad effectum traditionis quale ſit deli-
ctum, quod Clericus commiſit, ſed an pro illo
delicto poſſit per Eccleſiam coërceri de facto; &
conſequenter nec pro homicidio qualificato,
vel iterato erit locus huic pœnæ quamdiu Eccle-
ſia de facto non impeditur pœnis canonicis in
eum animadvertere.
Sed eſto illa verba eſſent intelligenda de ju-
re, & non de facto: nihilominus ut benè conſide-
rat Aretin: hic nu: 52. quod hîc dicitur, non tan-
tùm reſpicit pœnam criminis, ſed etiam reme-

 dium

dium corrigibilitatis, & converſionis; & intendit Pontifex, ut quando Eccleſia eſt experta omnes modos converſionis, & non proſunt, tunc demum Clericus comprimatur per ſæcularem poteſtatem. Quamvis ergo contra Clericum, qui homicidium qualificatum, vel iteratum commiſit, Eccleſia non habeat ultra quid faciat ad puniendum, habet tamen ultra quid faciat ad corrigendum: & hoc ponderat textus noſter, qui fortiſſimè facit contra opinionem Ancharani, & ſequacium: Nam ut vides, Clericus non traditur Curiæ ſæculari, niſi his duobus concurrentibus, videlicet ut Eccleſia non habeat ultra quid faciat, & Clericus ſit incorrigibilis, quod perinde eſt ac dicere, ut quoad pœnam, & quoad correctionem Eccleſia non habeat ultra quid faciat ad converſionem, maximè ſi Clericus ſit paratus culpam fateri, & pœnitere, vel non neget ſe velle pœnitentiam ſubire. Igitur cùm hæc duo
99 copulativè requirantur, non ſufficit alterum ad inducendum hunc effectum, ut l. *Si hæredi plures, ff. de condit. inſtit.* & notatur in c. 2. *ſuprà de reſcript.*

100 Tertiò principaliter pro hac opinione eſt textus in cap. *Tuæ, infrà de pœnis*: ubi Pontifex requiſitus qualiter puniri debeant Clerici in latrocinijs, vel alijs magnis ſceleribus deprehenſi, reſpondet eos à ſuis Ordinibus degradatos eſſe detrudendos in arcta monaſteria ad pœnitentiam
101 peragendam: nam latrocinium eſt delictum gravius, quàm furtum, cap. 1. *in fin. de homicid.* undè ſecundùm Hoſt. in d. c. *Tuæ, in princ.* & Jo. Andr. *num. 1.* ille textus loquitur de ijs, qui ſe immiſcent enormitatibus, juxta cap. *Perpendimus, de ſent. excommun.* Et ſic loquitur de furibus qualificatis, & non de ſimplicibus, qui tamen & ipſi à ſuis Ordinibus ſunt deponendi, ut hic patet, & degradatio, de qua in dict. c. *Tuæ*, intelligitur de verbali, ſcilicet depoſitione, non de actuali, ſecundùm Jo. Andr. *ibi num. 2.* aliàs non congru-
102 erent quæ ibi ſequuntur de pœna detruſionis in monaſterium: nam actualiter degradatus exuitur omni privilegio clericali, & ſtatim efficitur de foro ſæculari, ut c. *Degradatio, de pœnis, lib. 6.* & c. *Novimus, de verb. ſignific.* & latius dictum eſt *ſuprà n. 16. 90. & 91.* Item verba illa, in latrocinijs, vel alijs magnis ſceleribus, apta ſunt comprehendere etiam plura latrocinia, vel magna ſcelera: ergo eſt ibi textus expreſſus, quòd pro furto etiam qualificato, vel iterato Eccleſia non
103 imponit pœnam actualis degradationis.

Quartò, & ultimò, alijs omiſſis, ad idem eſt textus apertus in cap. *Ut famæ, infrà de ſentent. excommunicat.* ubi deciditur, ut Clerici, qui graviter excedentes à Prælatis ſuis in monaſterium detruſi carcerem clauſtri effugiunt, & prioribus ſe ſceleribus ſceleſtiùs immiſcent, ab ijſdem Prælatis poſſint, ac debeant arctæ cuſtodiæ mancipari, ne aliter ad ſimilia, vel deteriora labantur; nec Curia ſæcularis poſſit illos capere niſi de mandato eorundem Prælatorum, quia tunc non ſuâ, ſed illorum authoritate id facere videntur. Pondera illa verba: *graviter excedentes*, junctis verbis: *prioribus ſceleribus*, quæ oſtendunt hos Clericos gravia, ſeu magna ſcelera commiſiſſe; & ſic homicidia, vel furta, & ſimilia, de quibus loquitur hoc cap. & d. cap. *Tuæ, de pœnis.* Item pondera verba: *prioribus ſe ſceleribus ſceleſtiùs immiſcentes*: nec non illa: *ad pejora*: quæ demonſtrant eos deinde iterata, & graviora ſcelera commiſiſſe. Et nihilominus à ſuis judicibus Eccleſiaſticis ſunt comprimendi vel per ſeipſos, vel ſi neceſſe fuerit invocato brachij ſæcularis auxilio. Ergo eſt ibi caſus expreſſus, quòd pro magnis ſceleribus iteratis, & ſcientiam pro homicidio qualificato, vel iterato Clericus non traditur Curiæ ſæculari non datâ incorrigibilitate. Ex quibus puto hanc opinionem veriſſimam, & non eſſe tutum ab ea recedere in judicando, vel conſulendo.

104 Porrò in hac opinionum contrarietate alij conſiderantes etiam ceſſante incorrigibilitate à Clericis perpetrari poſſe talia flagitia, quæ non valeant condignè puniri ſolâ depoſitione, vel detruſione in monaſterium, cujus loco ſucceſſit tranſmiſſio ad triremes, nunc verò in ergaſtulum exiſtimârunt hoc relinquendum eſſe arbitrio judicis Eccleſiaſtici, qui juxta qualitatem facti, & perſonarum decernat an delinquens ſit degradandus, & Curiæ ſæculari tradendus, nec ne: Inter quos Covarr. *pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 20. num. 7.* ubi ait: (Nec tamen inficior poſſe contingere homicidium, aliudve crimen ita pernicioſum Reipublicæ inſpectis loci, temporis, & perſonarum qualitatibus, quod arbitrio diſcretorum judicum hanc traditionem juſtiſſimè patiatur. Et ex illo idem repetunt Plaza *in Epitom. delictor. lib. 1. cap. 21. num. 13. verſ. Nec me latet*, Didac. Perez *tom. 3. comm. in ordin. regul.* Caſtell. *lib. 8. tit. 4. l. 3. ſub verſ. Verum autem degradatus.* Clar. *in § fin. dicta quæſt. 36 verſ. Pariter etiam*, ubi poſtquam dixit opinionem Ancharani, & Abbatis ſervari in practica, ut ſcilicet propter homicidium proditorium, vel aliud enorme, & graviſſimum delictum Clericus degradatus tradatur Curiæ ſæculari non expectatâ incorrigibilitate, ſeque etiam vidiſſe aliquando ita obſervari: concludit in hujuſmodi caſibus enormibus hoc relinquendum eſſe arbitrio ipſius judicis eccleſiaſtici degradantis, qui ſecundùm qualitatem facti & perſonarum decernat an ſit tradendus Curiæ ſæculari, vel non; ſubdit tamen in dubio non eſſe faciendam traditionem Clerici delinquentis, qui non eſt incorrigibilis, niſi natura rei, & circumſtantiæ criminis aliud ſuadeant: & idem dicunt Scaccia *de Iudic. lib. 1. cap. 11. num. 66. verſ. Alij tamen ſunt, & 67.* Farinac. *qu.*
105 *8. num. 81. verſ. Ego*, & alij recentiores. Addunt nonnulli hujuſmodi arbitrium non aliter explicandum eſſe, quàm conſulto prius Summo Pontifice, ſecundùm ea, quæ tradit Epiſcopus Scradenſis *in tract. de cenſur. & irregularit. tit. de depoſit. & degradat. cap. 14.* Qui pluribus exemplis oſtendit in multis mundi partibus ſæpius ſervatam fuiſſe dictam opinionem Ancharani, & Abbatis, accedente tamen Summi Pontificis authoritate, & non aliàs. Quod etiam admittit Gregor. Lopez *in leg. Partit. Hiſpan. l. 61. verb. Homicidio, tit. 6. part. 1.* & Farinac. *dict. quæſt. 8. num. 81. circa fin. ibi.* & tamen ſemper Pontifice conſulto, qui propterea *conſ. 143. num. 1. in fin. vol. 2.* reſpondit, Presbyterum, qui occidit Præpoſitum Villæ Cerenaſchi, & bonis expoliavit, de jure potuiſſe etiam non expectatâ incorrigibilitate, præviâ reali degradatione tradi Curiæ ſæculari, ſaltem Papâ conſulto: & hoc ſimiliter tutius eſſe dixit Martinus del Rio *diſquiſit. magicar. lib. 5. ſect. 16. ſub verſ. Si quæras.*

Sed quidquid dicant iſti, cùm jura in hoc articulo ſint clara, non relinquitur locus arbitrio judicis, cap. *de cauſis, ſuprà de offic. deleg.* & ideò tenendum quod primò dixi.

106 Et ita *die 16. Novembris 1650.* in Congregatione à Sanctiſſimo ſpecialiter deputata actum fuit de cauſa cujuſdam Marij Capponetti Siculi ſolemniter profeſſi in Religione Fratrum Capuccinorum Sancti Franciſci, qui in eadem commiſerat furtum excedens ſummam ſcutorum centum, & loco triremium, ad quas damnatus fuerat, ſeptennium manſerat in carcere; ac deinde ad ſacerdotium promotus, habitu religionis temerè dimiſſo, apoſtatavit, & per annum extra Religionem vagatus in habitu clericali, tandem Romæ anno Jubilæi patravit decem magna furta in palatijs diverſorum Magnatum cum portarum & ſcriniorum fractura, in quorum ultimo deprehenſus, & carceribus mancipatus omnia ſingillatim confeſſus fuit; & cùm dubitaretur an propterea eſſet degradandus, & tradendus Curiæ ſæculari, ut lueret pœnam ultimi ſupplicij, articulo de mandato Sanctiſſimi accuratè diſcuſſo, reſolutum fuit contra opinionem Ancharani, & Abbatis non eſſe locum huic pœnæ degradationis, nec traditionis Curiæ ſæculari, ſed tantùm detruſioni in perpetuum carcerem, vel ad triremes. Quam Congregationis ſententiam Sanctitas Sua ad ſe relatam approbavit. Et ita prædictus reus in effectu ad triremes in perpetuum fuit tranſmiſſus, &c.

DE IUDICIIS.

Cap. Cum veniſſent.

SUMMARIUM.

1 *Concilij Tridentini decreta an, & quibus liceat interpretari. & num. 9. uſque in finem.*
Interpretationum quatuor ſunt ſpecies: Principis, Conſuetudinis, Iudicis, & Magiſtrorum; & in quibus differant, ibid. & n. ſeq.
2 *Interpretatio, quam Princeps facit non ut Legiſlator, ſed ut Magiſter, probabilis eſt, non neceſſaria.*
3 *Interpretatio tranſlativa quæ ſit.*
4 *Interpretatio argumentalis & extrinſeca propriè non ineſt legi.*
5 *Interpretatio impropria quotuplex ſit.*
6 *Interpretatio quid ſit.*
7 *Verba legis cùm exponimus, legem non interpretamur, ſed declaramus.*
8 *Interpretatio alia eſt litteralis, alia quæ in obſcuritate ſenſus, ſeu dubietate verborum conſiſtit.*
9 *Bulla Pij IV. circa prohibitionem interpretationis Concilij Tridentini refertur.*
10 *Bulla Pij IV. prohibens Tridentini Concilij interpretationem, de qua interpretationis ſpecie ſit intelligenda.*
11 *Concilij Tridentini Canones, & Decreta nemo poteſt per modum legis univerſalis interpretari niſi ſolus Papa. & nn. ſeqq.*
12 *Canones, & Leges interpretari is poteſt tantùm, qui poteſt condere.*
13 *Declaratio dubiorum emergentium ex decretis generalium Conciliorum à Sede Apoſtolica petenda eſt.*
Cognitio quæ tendit ad deſtructionem, vel confirmationem actûs, debet ab eo procedere, qui poteſt actum celebrare. ibid. verſ. Quæ concluſio.
14 *Papa poteſt Concilium Tridentinum interpretari tam per ſeipſum, quàm per eos, quibus id munus ſpecialiter demandaverit.*
15 *Legatus non modò ſuam conſtitutionem, ſed etiam reſcriptum Papæ poteſt interpretari.*
16 *Interpretatio Papæ, vel habentis authoritatem ab ipſo habet vim generalis Conſtitutionis, etiamſi in aliquo ſpeciali caſu, ad conſultationem alicujus edita fuerit.*
17 *Congregationis Concilij declarationes ſigillo, & ſubſcriptione munitæ, etiamſi editæ fuerint in aliquo ſpeciali caſu, faciunt jus quoad omnes, perinde ac ſi à Papa editæ fuiſſent.*
18 *Congregatio Epiſcoporum & Regularium non habet jus Tridentini Concilij decreta interpretandi. & num ſeqq.*
Iuriſdictio Papæ reſervata non comprehenditur in conceſſione juriſdictionis quantumcunque generali. ibidem.
19 *Interpretandi poteſtas cohæret perſonæ, & in alium non tranſit.*
20 *Legatus de Latere Tridentini Concilij decreta interpretari non poteſt abſque ſpeciali facultate.*
21 *Epiſcopi in ſuis decretis, & Conſtitutionibus, & Iudices in ſuis ſententijs & interlocutionibus interpretari non poſſunt decreta Concilij Tridentini. & num. ſeqq. uſque ad num. 52.*
22 *Iudicibus an, & quomodo liceat jura interpretari, & num. ſeq. uſque ad num. 25. & num. 38. uſque ad num. 44.*
23 *Epiſcopi prohibentur generalium Conciliorum dubia interpretari.*
24 *Intellectus* l. fin. C. de legib. l. 2. §. Si quid vero, C. de veter. Jur. enucl. *&* l. Non poſſunt, ff. de legib.
25 *Bulla Pij IV. dum prohibet ne quis audeat ſtatuere ſuper decretis Concilij Tridentini, intelligitur de ſtatutis declaratorijs. & num. ſeqq.*
26 *Epiſcopis tanquam executoribus Concilij Tridentini in ſua diœceſi licet pro hujuſmodi executione edicta proponere.*
27 *Reges efficere debent ut cuſtodiantur leges & præcepta Dei.*
28 *Prætextus, ſeu color quid ſit.*
20 *Verbum,* ſtatuere, *neceſſitatem inducit, & in materia declaratoria non importat niſi interpretationem authoritativam.*
30 *Congregatio Concilij à Pio IV. ad Concilium Tridentinum non interpretandum, ſed exequendum, aſſumpta hæſitavit, an ab initio ei licuiſſet Concilium interpretari.*
31 *Rotæ Romanæ deciſiones ſunt Magiſtrales, & probabiles tantùm, licet magnum habeant pondus authoritatis.*
31 *Rotæ Romanæ deciſiones prævalent communi opinioni.*
33 *Item faciunt jus in Curia adinſtar ſtyli, ſaltem ſi ſecundùm eas fuerit ſæpius judicatum.*
34 *Rotæ Romanæ in ſuis deciſionibus non licet Tridentini Concilij decreta interpretari abſque ſpeciali facultate. & n. ſeq.*
35 *Signatura Iuſtitiæ cùm in genere & confuſè petitur commiſſio cauſæ, debet in commiſſione addere*